

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2013. gada 2. februāris – 8. februāris

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 5 (1279)

Lasiet tieklī!
www.brivalatvija.lv

**Taps jauna
Latvijas enciklopēdija**
(4. lpp.)

**Rietumu vērtības -
bez pēdīnām**
(5. lpp.)

“Ulmanis ir kļūdījis”
(10. lpp.)

**Eiropes čempione šachā -
Laura Rogule**
(12. lpp.)

„Saknes jau vējš neizdzēs...”

3x3 Īrijā no 11. līdz 18. augustam

2012. gada pirmā nometne Dublinā Īrijas latviešiem ir devusi ierosmi arī šogad rīkot 3x3 ģimeņu saietu. Tas notiks augustā *Castlebar* pilsētiņas atpūtas centrā *Lough Lannagh*, skaistā vietā ezera krastā. Īrijas 3x3 saieta tema šoreiz ir “Saknes” un sauklis – “Saknes jau vējš neizdzēs...”

Nometni vadīs Inguna un Imants Mieži no Dublinas, abi aktīvi un rosīgi latviešu sabiedrībā. Bez viņu klātienas pēdējo piecu gadu laikā nav noticis praktiski neviens latviešu sarīkojums Zaļajā salā, jo abi strādā tīmekļa portālā *Baltic-Ireland*, ko Imants kopā ar kollēģi Laimu Ozolu nodibināja vairāk nekā pirms pieciem gadiem. Toreiz pavisam jauno ideju īstenot viņam talkā nāca sieva Inguna, pēc profesijas žurnāliste. Miežu ģimenē aug trīs dēli - Mikus, Krišjānis un Niklāvs

Inguna un Imants Mieži

un meita Līga, kurai jau ir sava ģimene.

Imants un Inguna 2011.gadā Latvijā saņēma augsta prestiža apbalvojumu “Latvijas lepnums”.

Nometnes norisei šogad izraudzīta vieta salas rietumos – Kast-

bārā, Meijo grāfistē (*Castlebar, Co Mayo*), brīvdienu ciematīņā *Lough Lannagh*, ko no īru valodas varētu tulkot kā Ezerlīcis. Un patiešām, blakus nometņošanas vietai ir paliels, gleznains ezers.

(*Turpinājums 2. lpp.*)

„Sibirijas bērnu” atskaņas Stokholmā

Stokholmas latviešu saime jauno gadu ievadīja 12. janvārī ar sanāksmi vēstniecībā, kurā mūsu tālā, grūtā pagātne saistījās ar šā brīža ikdienā. Bijām aicināti iepazīties ar pagājušā vasarā rīkoto braucienā uz Sibīrijas Tālajiem Austrumiem no 15. līdz 29. jūnijam, kad tika noliktas piemiņas plāksnes izsūtījuma vietās un apmeklēti arī kādi deportētie vai viņu pēcteči.

Sanāksmē ievadot, mūžam aktīvā Māra Strautmane (viņa arī LNF vadītāja) uz kartes izrādīja gaŗo brauciena maršrutu no Maskavas līdz Ķīnas robežai Blagoveščenskā, ko nolidoja 28 cilvēku grupa, kurā bija 11 istie „Sibirijas bērni”, septiņi personāla cilvēki un 10 interesenti. Grupa vispirms apmeklēja Pilsētas mūzeju, kur nodeva atvesto liela izmēra metalla plāksni ar latviešu-angļu-krievu tekstu par izsūtītajiem latviešu cilvēkiem Amūras apgabalā. Mūzeja vadītāja pateikdamās ļoti atvainojusies, ka mūzejs līdz šim nav varējis kaut cik redzamā veidā pieminēt deportēto latviešu vēsturisko nozīmību šeit.

No Māras uzzinājām, ka šai vakarā vēstniecībā klāt ir no Sibīrijas bērniem Anna Gaigule, kas kopā ar vecākiem izsūtīta uz šo tālo Amūras apgabalu. Viņa esot viszinīgākā šīs dienas program-

mā, jo piedalījies jau agrāk organizētos braucienos. Trešais dalībnieks - Pēteris Inīņbergs darbojās vairāk ap aparātiem, rādot foto attēlus un filmas fragmentus, lai klausītāji vēl dzīvāk iejustos notikumos. Pēteris, tāpat kā Māra pati, braucienā ir pirmreiznieki. Abi dzimuši Upsalā, bet latviešu jautājumos satikušies tikai kopš pensionēšanās.

Pēteris pēc 10 gadu ekonomista darba Eiropas Komisijā Briselē (būdam arī EK pārstāvis Latvijā) jau pensionējies sācis interesēties par Latvijas vēsturi un ieguvis bakalaura gradu ar pētījumu par Zviedrijas izlūkdienesta darbību Baltijā no 1943. līdz 1957.gadam. Patlaban viņš ir aizņemts ar mūsu laikmeta identitātes problēmām un šini braucienā iepazīnis labu tiesu savdabīgu gadījumu, kurš parādās nacionālās pašapziņas iezīmes. Pēteris stāsta, ka spēcīgākie iespaidi tomēr bijusi tikšanās ar šiem Sibīrijas bērniem un kopā ar tiem pavadītais laiks. Šo cilvēku sastapšanās ar „aizplivurotās” bērības vietām tagadnē viņos radījusi tik spēcīgus atmiņu uzliesmojumus, ka tie pārsviedušies uz cilvēkiem blakus, iededzinot arī tajos līdzīgas, katrā ziņā īpatas sajūtas. Ir bijuši neizsakāmi dziļi kopības mirkļi, kas droši vien nekad neizzudīs no atmiņas.

Pēteris vēl pastāstīja par negaidītu satikšanos. Piemēram, par tikšanos ar sporta pasaulē pazīstamā tāllēcēja Ērika Kechra meitu Anitu. Tēvs Ēriks deportēts 1953. gadā, bet Pēteris vectēva mājās „Inniņos” dzīvojis Pēteris mātes māsa. Tur viņa mirusi un apglabāta ģimenes kapsētā. „Inniņi” tagad pieder Pēterim, un viņš par to neko nav zinājis. Diemžēl tēva kapiņu Sibīrijā vairs nav izdevies atrast. Ēriks izsūtījumā pratis rast iespēju trenēties un trenējis arī citus. Pēc pārbraukšanas dzimtenē bijis labā formā, gribējis braukt uz Melburnas Vasaras olimpiādu. Taču nav laists. Būtu laiduši, droši vien Latvijas pārstāvis tāllēkšanā būtu izcīnījis otro vietu. (Ē.Kechra 1956. gadā sasniegtais Latvijas rekords tāllēkšanā – 7,70 m pastāvēja gandrīz 20 gadus. Melburnas Olimpisko spēļu uzvarētāja tāllēkšanā Grega Bella (ASV) rezultāts ir 7,83 m. – *Red.*) Ēriks Kechris miris 1993. gadā Jūrmalā.

Cita interesanta sagādīšanās bijusi, sastopoties ar teologa Edgāda Rumbas meitu ārsti Mariju Krūmiņu, ar kurū varējuši sarunāties zviedriski. Viņas tēvs pēc Latvijas teoloģijas studijām no 1928. līdz 1933.gadam papildinājies Upsalas universitātē, kur 1939. gadā ieguvis Dr. theol. gradu. Turpmāk strādājis Latvi-

Valsts prezidents atklāj “Draudzīgā aicinājuma dienas”

Foto: LETA

Valsts prezidents Andris Bērziņš dāvina grāmatu Suntažu vidusskolas pārstāvei

Valsts prezidents Andris Bērziņš 25. janvārī Melngalvju namā piedalījās Draudzīgā aicinājuma šī gada akcijas atklāšanas sarīkojumā, lai godinātu savas skolas un simboliski dāvinātu tām grāmatas un citus mācību līdzekļus. Prezidents uzsvēra rakstītā un iespiestā vārda nozīmi mūsdienu informācijas vidē, kā arī ar grāmatu dāvinājumu sveica skolas, kurās viņš apmeklējis savu vizišu laikā, - Neretas Jāņa Jaunsudrabiņa vidusskolu, Medumu vidusskolu un Suntažu vidusskolu.

Melngalvju nama Svētku zālē aicināti Latvijas skolu vadītāji, valsts un pašvaldības amatper-

sonas, kā arī sabiedrībā pazīstami cilvēki, lai svinīgā sarīkojumā godinātu savas skolas un simboliski dāvinātu tām grāmatas un citus mācību līdzekļus.

Draudzīgais aicinājums ir skolu atbalsta kustība, ko 1935. gadā aizsāka toreizējais Latvijas Valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Kustības pamatā ir ideja par palīdzību savām skolām ar mērķi uzlabot izglītības līmeni, līdz ar to arī vispārējo labklājības līmeni Latvijā. Draudzīgais aicinājums aicina ikvienu atcerēties savu kādreizējo skolu, ziedojot tai grāmatas, mācību līdzekļus, mākslas priekšmetus vai citas noderīgas lietas.

jas Universitātē, bijis Rīgas zviedru draudzes un latv. Akadēmiskās draudzes mācītājs, piedalījies daudzās ar teoloģiju saistītās darbībās. 1941. gadā deportēts. Meita tagad atvedusi viņam piemiņas plāksni.

Annai Gaigulei stāstot savas dzīves gaitas, viņas vēstījumu pamīšus pavadīja Pēteris rādītie filmas kadri, bieži ar pašu Annu ekrānā. Viņas tēvs arestēts un deportēts jau 1941. gadā, bet, atgriezies dzimtenē un nodzīvojis tur tik tikko trīs nedēļas, otrreiz kopā ar ģimeni (Annai četri gadiņi) un māti aizvests uz Amūras apgabala Tigdu. Tur no plašās taigas vesti kokmateriāli kokpstrādes uzņēmumiem ar tūkstošiem strādātāju. Filmā redzams nepārskatāms klajums ar balķiem, ko apstrādā vai nogādā vagonos uz muguras vai rokās dažādu šeit atgādātu tautību vergi. Fotoattēls rāda Annas māti ar motorzāģi rokā ...

Amūras klaiduma dzīve ir bargā un arī skaista. Ziemās sals līdz -40, bet īsa, intensīvais pavasaris ir kā paradīze: rododendroni zied plašumā, puķu bagātība – viss plaukst, briest, nes augļus jau pirms vasaras. Filmā skatām Annu staigājam un plūcam puķes kapiņiem – tā rāmi un milīgi. Taču tepat ekrānam blakus Anna stāsta, kā ziemas salā no tumsā toreiz bijis jāstrādā trīs maiņas un vasaras svelmainos plūs 40 grados sievietes ģibušas un saslimušas. Annai stāstāmā ir daudz – ne visu var pierakstīt, ne atcerēties detaļās par šo īpato dzīves iespēju, kas bija jāpieņem un jāpanes.

(*Turpinājums 2. lpp.*)

(Turpināts no 1. lpp.)

„Sibīrijas bērnu” atskaņas Stokholmā

Ģimene atgriezās Latvijā pēc Staļina nāves un piemetās pie radiem. Turpmākajā dzīvē vienmēr sajūstas slepenās acis, kas sekoja visām viņu gaitām, ierobežojot katru soli.

Atvadījušies no Amūras klaidiem, ceļotāji devušies uz Krasnojarsku, braucot ar vilcienu trīs dienas un naktis. Tur jau agrāk nodibināti sakari ar Latviešu biedrību un tās vadītāju Zintu. Viesi sirsnīgi sagaidīti un tur nodevuši tādu pašu „Sibīrijas bērnu” plāksni. Nākamais mērķis braucējiem bija sameklēt mācītāja E. Rumbas atdusas vietu, lai tur novietotu meitas atvesto piemiņas plāksni. Tēvs bija miris Rešotu nometnē, bet tās vairs kartēs nebija. Atrada mazu dzelzceļa pieturas vietu „Rešoti”.

Par tālāko stāstīja Pēteris. Uz šo staciju autobusam bija jābrauc pa nomaļiem, nekoņemti ceļiem, un tur radusies ķibe: autobuss iestidzis milzīgā dubļu bedrē, no kurienes, visvisādi izmocijušies, paši saviem spēkiem nav varējuši tikt laukā. Tā kā apkārtne vēl tagad esot atzīmēta daudzās ieslodzījumu vietas, tad sagaidīt citus ceļa braucējus licies neiespējami. BEZIZEJA. Tad mācītājs G. Kalme ar klātesošajiem noturējās īsu lūgšanu, cerot uz brīnumu. UN BRĪNUMS NOTICIS: pēkšņi braukusi liela ceļu labotāju celtņnieku automašīna. Tā autobusu izcēlusi veikli un ātri, tikai piesakot, lai nevienam par to nestāta – tas esot „loti slepeni”. Ķibeļu nu bijusi pieveikta, bet pie Rešotu stacijas nav manīta kapsētai līdzīga vieta. Braukājuši apkārt vaicādami, līdz tuvojusies vakara tumsa. Taču brīnums atkal iedarbojies. Parādījies stalts vīrs. Tas piesēdies pie šoferā un aizvedis uz kapsētu. Vīrs bijis lietuvietis, un šīnī vietā esot daudz viņa tautiešu apbedījumu, kam jau agrāk uzcelts liels pieminekļis. Mācītāja Rumbas kapiņu nav izdevies atrast, un viņi nolēmuši piemiņas plāksni piestiprināt pie pie-

No kreisās: Pēteris Inībergs, Anna Gaigule (Sibīrijas bērns), Māra Stautmane

minekļa postamenta. Taču jau brāļu tauta.

Netālajā Imbērā pēcāk bijusi aizkustinoša tikšanās ar māsām Hincenbergām – Elzu un Mirdzu. Vietējā administrācija visai negribīgi tomēr izkārtojusi iepazīšanos. Māsa izvestas no Mazsalacas 1949. gadā. Šeit iedzīvojušās un neatceras nevienu latvieti redzējušas. Latviski nerunā. Pēc aprunāšanās krievu mēlē ciemiņi aicinājuši padziedāt kādu tautasdziesmu, taču māsām neviena nav prātā bijusi. Bet, kad atskan „Pūt, vējiņi”, filmā redzam, ka abām grūti novaldīt asaras. Un, kad dziedātājiem savilņojumā aizķeras balss, māsām lūpas pašas sāk veidot pēdējo pantu vārdus.

Tuvu pie Krasnojarskas ir vecs latviešu ciems Suchanoja. Ciema sākums esot vēl no cara laikiem, kad no Alūksnes šurp atbraucis tagadējās veclatvietes Vallijas sencis. Iespējams, viņš bijis viens no toreizējiem „sava stūrīša, sava kaktiņa” meklētājiem, kā cars to bija solījis kolonistiem. Latviešu biedrības vadītāja Zinta šīnī ciemā bija sapulcējusi bariņu latviešu uz atvadām. Tie sagaidījuši ciemiņus ar līgo dziesmām. Tad nu tur „ēda, dzēra, danci sāka” pie ermoņikas skaņām. Pa vidu

gan 80 gadus vecā Vallija atcerējusies Staļina šausmu laikus no pag. gs. 30. līdz 60. gadiem, kad šeit (tāpat kā visā Krievijā) iznīcināja tūkstošiem latviešu (arī citas tautības un krievus), izdeldējot šejienes ciemus. Tūkšumu mazliet piepildīja pēc 40. gadiem. Bet Mārai Strautmanei un Pēterim šķitīs, ka tikai šeit bijis jūtams kaut kas no Eiropas gara. Bērni nepielāco grīdu, bet noauj apavus pie ārdurvim. Puķes gan istabās, gan ārpusē un zied koptajos dārzos. Sences Vallijas latviešu valoda ar malniskām skaņām un galotnēm pašapzinīgi pieskandinājusi telpas. Bijusi jauka, mājīga oma kaut kur tālu no dzimtenes.

No Krasnojarskas ceļinieki lidojuši uz Maskavu, kur vēstniecībā vēl izciemojušies un izdižojušies ar padarīto.

Pēc 12. janvāra sanāksmes Stokholmā Zviedru-latviešu biedrībā notika šīs programmas atkārtotajums zviedriski. Cerams, ka pārdomas un pārrunas par dzirdēto un redzēto istenosies nākamvasar, piedaloties jaunā „Sibīrijas bērnu” braucienā, ko noteikti atkal rīkos „Sibīrijas māte” – Dzintra Geka.

V. Lasmane

Aicinājums piedalīties 2013. gada Zviedrijas Latviešu apvienības padomes vēlēšanās (apvienotās ZLA un ZLCP)

Aicinām Zviedrijas Latviešu apvienības locekļus piedalīties apvienības padomes vēlēšanās. Vēlēšanu komisija izsūta vēlēšanu materiālus februāra pirmajā nedēļā. No 20 padomes locekļiem jāievēlē četrpadsmit personu sastāvs. Pārējos sešus sūtīs atsevišķās ZLA nodaļās.

Kāpēc balsot? Katra balss ir svarīga, arī TAVA balss!

Ar 2013. gada 1. aprīli darbību uzsāks paplašināta Zviedrijas latviešu organizācija, kas apvieno līdzšinējo Zviedrijas Latviešu apvienību, ZLA (senāk Latviešu palīdzības komiteja) un Zviedrijas Latviešu centrālo padomi, ZLCP.

Jaunā organizācija kā iepriekš darbosies vairākās nodaļās, kā ģeogrāfiski noteiktās, tā pēc interesēm, bet kopā tā ir Zviedrijas latviešu balss kontaktā ar Zviedrijas iestādēm un organizācijām. Ar līdzdalību Eiropas latviešu apvienībā

(ELA) un Pasaules brīvo latviešu apvienībā (PBLA) ZLA arī sadarbosies ar latviešu organizācijām citās Eiropas valstīs, kopā veicot dialogu ar Latvijas valsts pārstāvjiem.

Jaunā padome un nodaļas turpinās darbu dažādās jomās, piemēram, *kultūras un izglītības* jomā. Pēc šīm vēlēšanām klāt pievienojot arī jomu *politiskais lauks*, kas vēsturiski bijusi ZLCP darbības sastāvdaļa.

Padomes ļoti svarīga funkcija ir uzturēt organizācijas biedru skaitu. Ja ZLA uzrāda vairāk nekā 1000 maksātāju biedru, tā saņem Zviedrijas valsts finanšu pabalstu, ko dalīt nodaļu darbībai. Jo vairāk biedru, jo lielākas iespējas izkārtot sarīkojumus! Padomes darbā ietilpst arī atbildība par informāciju mājaslapā www.zla.lv, laikrakstā *Brīvā Latvija* un citos plašaziņas

lidzekļos.

ZLA sastāvā šobrīd ir sešas ģeogrāfiski noteiktas nodaļas - Gēteborgā (LAG), Upsalā, Dienvidzviedrijā un Viduszviedrijā, kā arī interešu grupas - Stokholmas Latviešu koris un Stokholmas Latviešu skola. Katra no šīm nodaļām rīko savu gada sapulci un ievēlē savu valdi. ZLA padome kārtos kopīgos jautājumus.

Darbības lauki ir plaši, viss būs atkarīgs no ZLA biedriem un ZLA padomes locekļiem, viņu idejām un vēlēšanās darboties. Tāpēc ir svarīga jūsu balss!

ZLCP un ZLA vārdā
Vēlēšanu komisijas locekļi
Ilze Šakare, tālr. 031-24 24 47
Austra Krēšlīņa, tālr. 0737-27 08 83
Vineta Freimane, tālr. 0766-34 71 65
Zita Dzelzkalēja, tālr. 0734-16 47 03
Andrejs Leimanis, tālr. 08-641 26 65
Imants Eiche, tālr. 0704-27 43 39

(Turpināts no 1. lpp.)

„Saknes jau vējš neizdzēs...”

3x3 Īrijā no 11. līdz 18. augustam

Kā *Lough Lannagh* nometņošanas vieta izskatās vasarā, varat apskatīties tīmekļa vietnē www.lough-lannagh.ie.

2013. gada Īrijas 3x3 nometnē atkal būs ievirzes – nodarbības gan bērniem, gan pieaugušajiem, un šoreiz ir arī kāds jaunums – īpaša ievirze ģimenēm, kurā varēs piedalīties arī otra – ģimenes nelatviskā pusīte. Nedēļas garumā Ezerlīcī jūsu dzīvesdraugs varēs vairāk uzzināt par latviešu valodu, vēsturi, kultūru un tradīcijām. Šī ievirze notiks angļu valodā, bet pārējās gan pieaugušajiem, gan bērniem būs tikai un vienīgi latviski.

Nometnes laikā ir paredzētas ievirzes un mācību cikli par dažādām temām.

Bērniem: Latviešu valodas nodarbības (grupas 3 – 7 gadiem un 8 – 13 gadiem); Mūzika un folkloras, Sports, Vilku mācība; Radošās nodarbības bērniem; No vecām lietām – jaunas (bērniem no 8 gadiem); ½ x ½ ; Mazuļu akadēmija (0 – 3 gadi).

Jauniešiem un pusaudžiem: Īsta mīlestība gaida.

Ģimenēm: Rotaļa un tautasdziesma visai ģimenei; 3x3 Teātris.

Pieaugušajiem un jauniešiem no 13 gadiem: Koris; Reliģija un ētika; Žurnālistika; Mēs veidojam ziņas, vai ziņas veido mūs?; Zenta Mauriņa; Ģimeņu seminārs. Ģitarras spēle; Jostu, prievīšu aušana, pišana; Lakata aušana uz rāmja; Fotografēšana; Deja un kustība; Maizes skola; Latviešu tautas dzīvesziņa.

Tematiskās ievirzes: Latviešu skoliņu skolotāju seminārs; Projektu vadība sabiedrisko organizāciju līderiem.

Apvārsnis (Eiropa; Dzimtas koks; Svētbrīdis; Daudzinājums).

Dalība 3x3 nometnē - 150 eiro personai. Bērniem līdz 7 gadiem – pusmaksā jeb 75 eiro. Šajā maksā ir iekļauta septiņu dienu apmēšanās un ēdināšana, un nodarbību apmeklēšana. Ja vēlaties pieteikties vai jums ir kādi jautājumi, rakstiet: inguna.mieze@gmail.com vai info@3x3.ie. Pagājušā gada Īrijas 3x3 saietā fotografijas varat apskatīt tīmeklī: <http://www.3x3.ie/archivs/fotoarhivs>

Sandra Bondarevska

Daugavas Vanagu Fonda delegātu pilnsapulce un 65 gadu dibināšanas atcere sestdien, 2013. gada 2. martā, DVF īpašumā „Straumēni”

Dienas norise:

09: 30 - Kafija un delegātu registrācija
10: 00 - Delegātu pilnsapulces atklāšana
13: 00 - Pusdienas
14: 00 - Pilnsapulces turpinājums
17: 00 - Pilnsapulces nobeigums

18: 00 - Svētbrīdis un plkv. O. Kalpaka piemiņa - māc. V. Vāvere
- Svinīgā junda, karoga ienešana
- DVF valdes priekšsēža uzruna.
- „Dievs, svētī Latviju!”
- Apsveikumi
18: 30 - DV priekšnieka Andreja Mežmaļa uzruna
19: 00 - Straumēnu un Mansfildas jaukto koru koncerts
- Saviesīgs vakars ar deju pie Helmuta un Lienas mūzikas
- Aukstā bufete - Loterija Straumēnu nodaļas izkārtojumā

Ieeja par labprātīgiem ziedojumiem.

Apmeklēt aicina DVF valde un Straumēnu nodaļa

Naktsmitnes piesakāmas pie Juŗa Krieva; tālr. 01788 524 132, līdz š.g. 25. februārim.

Lasiet tīmeklī!

Rietumeiropas latviešu laikrakstu

www.brivalatvija.lv

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Ministru prezidents Dienvidamerikā

Čīles galvaspilsētā Santjago notika Eiropas Savienības (ES) un Latīņamerikas un Karību valstu kopienas (CELAC) galotņu apspriede, kurā piedalījās arī Latvijas Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*). Sarunās ar citu valstu amatpersonām Dombrovskis uzsvēra Latvijas kā stabila un droša sadarbības partnera priekšrocības. Latvija ir nopietni strādājusi, lai stabilizētu ekonomiku un liktu pamatus ilgtspējīgai izaugsmei, – to atzinīgi novērtējuši arī mūsu starptautiskie partneri. Latvija izlēmīgi virzās uz Eiropas vienotās valūtas eiro ieviešanu 2014. gadā. Tas vēl vairāk stiprinās tautsaimniecības stabilitāti un vairo Latvijas konkurētspēju investīciju piesaistē. Ikviens ārvalstu investors Latvijā varēs darboties stabilā, prognozējamā un caurredzamā vidē.

Valdis Dombrovskis

Sarunā ar Vācijas kancleri Angelu Merkeli pārrunātas Latvijas intereses ES daudzgadu budžeta attiecībā ar lauksaimniecības tiešmaksājumiem un kohēzijas līdzekļiem.

Dombrovskis ar Francijas premjērministru Žanu-Marku Ero pārrunāja Latvijas mērķi 2014. gadā pievienoties eirozonai. Latvija jau kopš 2012. gada septembra izpilda visus Māstrichtas kritērijus un plāno drīzumā vērsties Eiropas Komisijā ar pieprasījumu sagatavot konverģences ziņojumu un sākt formālo procedūru par pievienošanu eirozonai. Savukārt Ero puda cerību šī gada pavasarī uzņemt Dombrovski vizītē Francijā.

Amatpersonas pārrunāja arī Latvijas plānus 2015. gadā atvērt vēstniecību Brazīlijas galvaspilsētā Brazīlijā un aicināja Brazīliju apsvērt iespēju atvērt vēstniecību Rīgā.

Apmeklējot Čīles galvaspilsētu, Ministru prezidents atklāja Latvijas goda konsulātu Santjago, goda konsulei Ilzei Kuzjukēvicai dāvinot konsulāta viesu grāmatu. Latviešu izcelsmes Čīles iedzīvotāji, tiekoties ar Ministru prezidentu, izrādīja aktīvu interesi par grozījumiem Pilsonības likumā, kas sniegtu iespēju iegūt dubulto pilsonību, un aicināja šo iespēju attiecināt arī uz Dienvidamerikā dzīvojošiem tautiešiem.

Latvija saņem SVF uzslavas
Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) savā jaunākajā ziņojumā par Latviju atzinīgi novērtējis Latvijas ekonomikas spēcīgo atlabšanu un veikto aizņēmuma atmaksu pilnā apjomā pirms laika. Tas pēc veiksmīgas obligāciju emisijas starptautiskajā tirgū apliecina, ka atjaunojas pārliecība par ekonomiku un uzticība valdības politikai. Ekonomika joprojām spēcīgi atlabst, inflācija ir krietni samazinājusies, un tekošā konta deficīts ir mērens. Kaut arī vidēja termiņa ekonomikas prognozes ir labvēlīgas, neskaidras ārējās vides dēļ riski saglabājas.

SVF direktoru valde atzinīgi novērtējusi Latvijas valdības paveikto būtisko fiskālo pielāgošanu, kā arī šā gada budžeta pienācīgu plānošanu, lai izpildītu kritērijus eiro ieviešanai. SVF arī aicina ieviest ilgtspējīgus pasākumus, lai izvairītos no finanču nestabilitātes nākotnē. Atzinīgi vērtēta Latvijas institūciju enerģiskā apņemšanās ieviest eiro un progress Māstrichtas kritēriju ieviešanu. Tomēr reformas būs nepieciešamas, lai novērstu augsto strukturālo bezdarbu un veicinātu konkurētspēju.

Par prioritārām jomām reformu veikšanai SVF min tieslietu sistēmu, valsts uzņēmumu pārvaldības struktūru un caurskatāmību, kā arī augstākās un profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanu.

SVF prognozē, ka šogad Latvijas ekonomikas pieaugums pirmajā pusgadā nedaudz palēnināsies, bet otrajā pusgadā atkal paātrināsies, kopumā sasniedzot ekonomikas izaugsmi aptuveni 3,75% apmērā. Pēc fonda aplēsēm, 2013. gadā ekonomiskā aktivitāte Latvijā palēnināsies, taču reģionālā salīdzinājumā tā saglabāsies spēcīga.

Arī eksporta pieaugums saglabāsies spēcīgs, taču tas palēnināsies, jo jauno eksporta tirgu apguves ietekmē vājināsies un eirozonas ekonomiskā aktivitāte saglabāsies vāja, tāpēc tekošā konta deficīts nedaudz palielināsies.

SVF uzsvē, ka no Latvijas pieredzes pasaule guvusi vairākas svarīgas mācības.

***

Latvija nevarēs uz Mali sūtīt karavīrus

Latvija nevarēs nosūtīt karavīrus uz Mali kaujas operāciju veikšanai, taču tiek apsvērtas citas iespējas, kā iesaistīties šīs Afrikas valsts konflikta risināšanā. Šādu viedokli, pārrunājot situāciju Mali ar Francijas vēstnieci Latvijā Šan-

tālu Puarē, puda aizsardzības ministrs Artis Pabriks.

Artis Pabriks un Šantāla Puarē apsprieda arī Francijas iesaisti gaisa telpas patrulēšanā virs Baltijas valstīm, kur Francija piedalīsies gan 2013. gadā, gan 2017. gadā, kā arī Francijas iesaisti NATO mācībās *Steadfast Jazz 2013*, kas notiks Latvijas teritorijā.

***

Pabriks augstu novērtē Latvijas un Gruzijas sadarbību karavīru apmācībā

Aizsardzības ministrs Artis Pabriks tikās ar Gruzijas ministru Eiropas un Eiro-Atlantiskās integrācijas jautājumos Aleksi Petriašvili. Amatpersonas augstu novērtēja abu valstu bruņoto spēku līdzšinējo sadarbību apmācību organizēšanā Jūras spēku mācību centrā, Nesprāgušās municijas neitrālizēšanas skolā, Gruzijas Kalnu apmācības un izglītības centrā, kā arī Baltijas aizsardzības kolledžā Igaunijā. Šī sadarbība jāturpina. Pabriks apliecināja Latvijas atbalstu Gruzijas integrācijai Eiropas Savienībā un NATO, kā arī Gruzijas teritoriālajai integritātei.

***

Baltijas valstu aizsardzības ministru sanāksme

Alūksnē un Gulbenē notika Baltijas valstu aizsardzības ministru tikšanās, kurās laikā tika pārrunāti aktuālie Baltijas valstu aizsardzības un drošības jautājumi. Aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Lietuvas aizsardzības ministrs Jozus Oleks un Igaunijas aizsardzības ministrs Urmas Reinsalu iepazīs ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (NBS) un Kājnieku skolu, kā arī godināja 7. Siguldas kājnieku pulka kritušos karavīrus, noliekot ziedus pie pulka karavīriem veltītā pieminekļa. Ministru sanāksmē piedalījās arī NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube.

Ministri pārrunāja NATO gaisa telpas patrulēšanu Baltijas valstīs, Baltijas valstu sadarbību militāro mācību organizēšanā, kā arī kopīgo sadarbības projektu norisi un attīstību. Pieņemta vienošanās par trīs valstu turpmāko kopīgo projektu attīstību un sadarbību, parakstīts saprašanās memorands par sadarbību aizsardzības nozarē.

***

Ārlietu ministrs aicina nerezidējošos vēstniekus 2014. gadā prezentēt savu valstu kultūru

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs 25. janvārī, tiekoties ar Latvijā

Edgars Rinkēvičs tiek ar nerezidējošajiem vēstniekiem

LETA
nacionālā ziņu aģentūra

Sāc ritu ar Preses apskatu!

- ◀ Latvijas preses publikāciju anotācijas
- ◀ jaunākās valūtas un laika ziņas
- ◀ nozīmīgākie dienas notikumi
- ◀ šodienas jubilāri

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu vari uzzināt: www.leta.lv
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

nerezidējošiem ārvalstu vēstniekiem, pārrunāja Latvijas ārpolitikas dienaskārtības aktuālos jautājumus un Latvijas divpusējās attiecības ar klātesošajām valstīm.

Rinkēvičs aicināja vēstniekus prezentēt savas valstis un to kultūru Rīgā – Eiropas kultūras galvaspilsētā 2014. gadā. Vairāku valstu vēstnieki sarunā apliecināja savu valstu interesi un apņemību piedalīties šajos sarīkojumos, lai 2014. gadā Rīgā plaši izskanētu pasaules kultūru daudzveidība.

***

Piemin Holokausta upurus

Latvijas Universitātes Mazajā aulā notika Starptautiskajai holokausta upuru piemiņas dienai veltīts sarīkojums. Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs (Reformu partija) uzrunā norādīja, ka holokausts ir cilvēces vēsturē vēl nepiedzīvota traģēdija. Mēs nedrīkstam aizmirst, ka kopš Otrā pasaules kara beigām pagājuši vairāk nekā 65 gadi un nākušas jaunas paaudzes, kurās nezina, kas ir karš un ko nozīmē ciešanas. Mums nepagurstoši jāstrādā, izglītojot savus

***

Latvijas vēstnieks ANO Normans Penke

ievēlēts par ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcijas Izpildpadomes prezidentu. ANO, Ņujorkā, notika ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas institūcijas (*UN Women*) Izpildpadomes sesija.

Normunds Penke (pa kr.) ANO sesijā

Šī bija pirmā sesija, kurā Latvija piedalījās kā pilntiesīga *UN Women* Izpildpadomes dalībvalsts, un Latvijas vēstnieks ANO (Ņujorkā) Normans Penke ir ievēlēts par Izpildpadomes prezidentu 2013. gadam.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Latvijas zinātnieks saņem nozīmīgo Eiropas pētniecības grantu

Beidzies Eiropas Pētniecības padomes (EPP) konkurss uz augsta prestiža progresa dotācijām, - 302 augstākā līmeņa vadošajiem pētniekiem no 24 Eiropas valstīm kopumā piešķirti 680 miljoni eiro (aptuveni 470 miljoni latu).

Pirmo reizi nozīmīgo Eiropas pētniecības padomes grantu saņems kādā no Latvijas pētniecības iestādēm strādājošs zinātnieks - **Andris Ambainis** (attēlā). Eksaktajās zinātnēs un inženierzinātnēs, grupā, kur startēja Ambainis, bija 978 pieteikumi, bet finansējumu piešķīra 136. Finansējuma apmērs vienam projektam sasniedz 2,5 miljonus eiro, un pētnieki šo summu varēs izmantot, lai savās pētnieku grupās īstenotu visnovatoriskākās un progresīvākās idejas. Izraudzīto projektu jomu klāsts esot ļoti plašs. Zinātnieku grupa no Latvijas apvienos datorzinātņi ar fiziku un matemātiku, lai novērtētu kvantu ierīču priekšrocības un izmantošanas robežas.

***

Zivju konservu ražotājs Karavela dubulto ražošanas apjomus

Zivju konservu ražotājs *Karavela* sācis izspiest no saviem tradicionālajiem tirgiem Eiropas konkurentus. Atklāta 3,5 miljonus latu vērtā ražotne, kurā taps tikai Eiropas Savienības valstīm domāta produkcija. Uzņēmums plāno nākamajos gados dubultot ražošanas jaudas, jo pieprasījums pēc tā produkcijas ir liels.

Uzņēmuma mārketinga direktors un rūpnīcas līdzīpašnieks Jānis Endeļe stāsta, kā, iegūstot 14 miljonu konservu bundžu pasūtījumu, izdevies izkonkurēt Rietumvalstu ražotājus. Ceļš uz Eiropas tirgu nav bijis nedz viegls, nedz ātrs. Piecus gadus rūpnīcas vadītāji braukuši uz izstādēm, pētījuši, ko īsti rietumnieki ēd un kādas zivis pieprasa, konsultējušies ar nākamajiem konkurentiem un iekārtu ražotājiem. Noslēgtie līgumi tagad ļāvuši dubultot ražošanas apjomu. Uzņēmums eksportē vairāk nekā 90% saražotās produkcijas. Rietumeiropas tirgum domātie konservi Latvijas veikalos

pagaidām gan nebūs nopērkami. Patlaban uzņēmums nodarbina ap 180 darbinieku.

***

Plāno izdot jaunu enciklopēdiju par Latviju

Latvijas simtgadē - 2018. gadā - varētu tapt universāla Latvijas nacionālā enciklopēdija. Saeima un Kultūras ministrija iecerī atbalstījušas, lai sāktu sadarbību. Ekspertu ieskatā tīmekļa laikmetā svarīga ir elektroniskā versija, jo to vienmēr var papildināt. Atšķirībā no šobrīd jau populārā spasaules informācijas portāla *Vikipedia*, jaunai pašmāju ekspertu veidotai enciklopēdijai būtu iespēja iekārot lasītāju uzticību, ja Latvijas enciklopēdiju varētu veidot gan pieredzējuši, gan jauni vēsturnieki, arhāiologi un citi zinātnieki.

Ieceri par Latvijas enciklopēdijas veidošanu konceptuāli atbalstījuši Saeimas Valstiskās audzināšanas apakškomisija. Sadarbībai ar Kultūras ministriju izvirzīta deputāte Janīna Kursīte. Viņa norādījusi, ka iesākumā jāatlasa un jāatjauno enciklopēdijas veidotāju kopa, kāda bijusi, veidojot agrāko gadu enciklopēdijas. Kopā jādarbojas gan doktoriem, gan jaunās paaudzes ekspertiem Latvijas zinātnē, kultūrā un vēsturē. Turklāt sākotnēji apjomīgā enciklopēdija par Latviju varētu būt elektroniskā versija.

***

Latvijā ceturtais ātrākais tīmeklis pasaulē

Tīmekļa tehnoloģiju kompānijas *Akamai Technologies* jaunākais ziņojums liecina, ka Latvijā ir ceturtais ātrākais tīmeklis pasaulē, atpaliekot tikai aiz tādām tehnoloģiju lielvalstīm kā Honkonga, Dienvidkoreja un Japāna.

Piektajā vietā aiz Latvijas ir Rumānija.

“Domājot par tehnoloģiski attīstītākajām nācijām, Latvija visdrīzāk neienāk prātā. Taču platjoslas tīmeklis šeit sasniedzis vidējo ātrumu 37,5 megabaiti sekundē, un tas valsti ierindo ceturtajā vietā,” teikts *Akamai* ziņojumā, kurā apskatīts laika posms no pagājušā gada jūlija līdz septembrim.

Visātrākais tīmeklis pasaulē ir Honkongā, kur vidējais tīmekļa ātrums ir 54,1 megabaiti sekundē.

***

Rīgā viesosies šovs Tango Buenosairesā

Rīgas Kongresu namā 25. martā notiks argentiniešu tango dejojājas Moras Godojas šovs *Tango Buenosairesā*.

Mora Godoja (attēlā) ir dejojāja un choreografe no Buenosairesas, studējusi Buenosairesas Operas teātra mākslas institūtā (*Institute Superior de Arte del Teatro Colon*). Divpadsmit gadus studējusi klasisko krievu baletu. No 1990. līdz 1992. gadam bijusi *Modern Jass Ballet* soliste, sniegusi tango meistarklases Stenforda universitātē.

“Apvienojot tango tradīcijas ar klasisko baletu, Mora ir panākusi neticamu – izveidojusi savu stilu, kas atšķiras ar drāmatisko dziļumu, rafinēto eleganci, paaugstinātajām emocijām apvienojumā ar gandrīz brutālo kaislību. Salsas, mambas un rumbas pikanto ritmu pavadījumā šis stils zibenīgi aizrauj skatītājus jebkurā kontinentā,” vēsti koncerta rīkotāji.

***

Latvijā viesojās viena no Somijas populārākajām dzejniece Heli Lāksonena

Dzejoļu autore raksta savdabīgajā dienvidrietumu somu valodas dialektā, un latviski tie tulkoti libiskajā dialektā, kādā runā Latvijas un Igaunijas pierobežā. Lāksonena kopā ar atdejojātāju Guntaru Godiņu uzstājas Salacgrīvā, Madonā, Jēkabpilī, Rīgā un Ventspilī.

***

No Latvijas aizplūst miljardi latu

Desmit gadu laikā no Latvijas nelikumīgi “izpumpēti” gandrīz 3,16 miljardi latu, un, rēķinot nelegālo kapitāla aizplūšanu uz vienu iedzīvotāju, tas ir viens no sliktākajiem rādītājiem Austrumeiropā, liecina ASV pētnieciskās organizācijas *Global Financial Integrity* (GFI) decembrī publicētais

ziņojums par šo problēmu pasaulē. Ziņojumā organizācija norāda, ka laika posmā no 2000. līdz 2010. gadam no Latvijas “aizplūduši” vismaz 68 miljardi ASV dolāru, galvenokārt - sniedzot nepatiesas ziņas par preču muižošanas vērtību, lai būtu iespējams izvairīties no nodokļu nomaksas.

Nelegāli aizplūdušo līdzekļu apjoms uz vienu iedzīvotāju Latvijā ir 2946 dolāri (1552 latu),

Lietuvā – 2072 dolāri (1091 lats), Igaunijā *GFI* ziņojumā netiek minēta, Krievijā – 1058 dolāri (557 latu). Sliktākā situācija ir Melnkalnē (9892 dolāri) un Chorvatijā (3438).

Pētnieki norāda, ka valstīm, kuŗu ekonomika vēl attīstās, šāda kapitāla aizplūšana ir katastrofa, jo šī nauda būtu varējusi tikt izmantota investīcijām infrastruktūrā, veselības aprūpē, izglītībā. “Šo naudu varēja izmantot, lai atbrīvotu cilvēkus no nabadzības un glābtu viņu dzīvību,” secinājusi pētniece Sāra Freitasa.

***

Daugavpili diskutē par vēsturi

Daugavpili vairāk nekā 200 zinātnieku no 12 pasaules valstīm bija pulcējušies uz Daugavpils universitātes (DU) Humānītārās fakultātes 60 gadu jubilejai veltītiem starptautiskiem “Zinātniskajiem lasījumiem”. Daugavpils universitātes vēsturnieces, DU Mutvārdu vēstures centra vadītājas Irēnas Salenieces ieskatā tā bija profesionālu tikšanās, varbūt asa, bet rosinoša saruna.

Rietumanglijas universitātes pētnieks profesors Džefrijs Sveins Latvijā ierodas rēgulāri. Viņš vērtē, ka šis tikšanās ir saistīgas un izzinošas. Vēstures pētniece no Japānas Sanami Takahaši bija tālākā šīs konferences viesnīca. Viņa bijusi pārsteigta par Daugavpils Mutvārdu centru un tā veikumu: “Daugavpils universitātes rīkotā konference pulcē vēsturniekus no daudzām pasaules malām, un tajā plašās un atvērtās diskusijās tiek apspriestas dažādas vēstures problēmas. Arī man tās šķiet ļoti interesanti. Šis mutvārdu centrs te darbojas jau desmit gadus; šajā laikā tas savācis tūkstošiem interviju ar apkaimes cilvēkiem, un viņiem visiem ir tik dažādi dzīvesstāsti. No šīm liecībām, kas ir tik nozīmīgas, arī veidojas vēsture,” sacīja Takahaši.

Sandra Grigaravičūte no kaimiņvalsts Lietuvas sacīja: “Man šķiet, ka vēsturei jābūt kā cietoksnim, uz kā atsperties valstīm. Un tieši vēsturnieki tir tas pamats, ko nespēj aizstāt neviena cita speciālitate. Mūsu - vēsturnieku uzdevums un atbildība ir liela, mēs esam par morāli, par morāli vēsturē un morāli politikā. Jo, ja politika neiet kopsoli ar vēsturi, tad tā iet to ceļu, kādu savulaik gājusi visa Eiropa ar Hitleru un Staļinu.”

***

Beļģijā latviešiem dokumentos raksta „Latvijas PSR”

Eiropas Parlamenta deputāte Sandra Kalniete ir nosūtījusi vēstuli Beļģijas iekšlietu ministrei Žoelai Milkē, vērsot uzmanību uz to, ka Latvijas iedzīvotājiem, reģistrējoties Beļģijas pašvaldībās un saņemot uzturēšanās atļauju, par dzimšanas vietu tiek norādīta Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika.

Deputāte uzsveŗ, ka ar šādu norādi par likumīgu tiek atzīta Latvijas okupācija un aneksija Padomju Savienībā. Šāda terminoloģija ir pretrunā ar Beļģijas Karalistes īstenoto Latvijas okupācijas neatzišanas politiku, ko valsts ieturēja no 1940. līdz 1991. gadam, kad Latvija atjaunoja savu val-

stisko neatkarību. “Šāda nepareiza dzimšanas vietas lietošana rada iespaidu, ka Beļģijas valsts iestādes noliedz Latvijas valsts pēctecību un neatzīst, ka Latvijas iekļaušana Padomju Savienības sastāvā ir bijusi vardarbīga,” sacīja Kalniete. Deputāte aicinājusi ministri šo jautājumu atrisināt pēc būtības, jo līdzīgu praksi Beļģijas ierēdņi neizmanto attiecībā uz citu bijušo okupēto valstu iedzīvotājiem.

***

Latvija – Krievijas spēļu laukums

Miljonārs Leonīds Rožeckins pēdējo reizi dzīvs redzēts Latvijas kūrortpilsētā Jūrmalā pirms pieciem gadiem. Izmeklētāji viņa vilā atraduši vairākus ļaunu vēstījošus pierādījumus, arī asinis uz grīdas, tomēr miljonārs pats netika atrasts. Pagājušajā gadā policija 40 kilometru attālumā mežā atrada kāda cilvēka mirstīgās atliekas, un apģērba kabatā uzzieta Rožeckina kredītkarte. Līdz pat šim brīdim amatpersonas nav varējušas apstiprināt, vai mirušais patiešām ir pazudušais krievu miljonārs.

theguardian

Britu laikraksts *The Guardian* uzsvēŗ, ka Rožeckina lieta ir spilgts piemērs tam, kā mazā Baltijas valsts Latvija kļuvusi par rotaļu laukumu Krievijas interesēm. Līdzīgi kā daudziem turīgiem pilsoņiem, Rožeckinam bija daudz ienaidnieku. Laikraksts apgalvo, ka kāds avots nosaucis pat algotā slepkavas – Rožeckina iespējamā nogalinātāja vārdu. ASV dzīvojošā Rožeckina māte apsūdzējusi Krievijas slepenos dienistus - miljonārs pirms nāves nonācis nesaķaņās ar Kremli un bijis iesaistīts uzņēmējdarbības konfliktā ar Krievijas toreizējo komunikāciju ministru un citiem labi zināmiem oligarhiem. Vēl cita neparasta versija vēsti, ka Rožeckins savu nāvi īnscējis un ar svešu vārdu patlaban mitinoties Amerikā.

Divus gadu desmitus pēc tam, kad Latvija bija pasludinājusi neatkarību no PSRS, 2004. gadā pievienojusies Eiropas Savienībai un NATO, Krievijas ietekme Latvijā atkal aug, brīdina laikraksts. Vislabāk tas esot novērojams skaistajā kūrortpilsētā Jūrmalā - katru gadu Krievijas superbagātņieki tur pulcējas uz popa festivālu *Jaunais vilnis*, kur notiekot sociālīzēšanās un ballēšanās. *The Guardian* uzsveŗ, ka galdiņš festivāla VIP sektorā maksā 25 000 britu mārciņu un nereti tiek jokots, ka sabraukušie Krievijas miljonāri rociņā pārspēŗ visu Latvijas budžetu.

***

Palielinājušās Krievijas militārās aktivitātes

Baltijas jūras reģionā, secināts Ministru prezidenta Valža Dombrovska ziņojumā par Latvijas nacionālo drošību. Ziņojumā norādīts - lai arī Latvija pērn joprojām veidoja pragmatiskas un cieņpilnas attiecības ar Krieviju, kaimiņvalsts skaitā palielinājusi savu gaisa spēku, īpaši stratēģisko bumbvedēju, pārlidojumus virs Baltijas jūras.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Rietumu vērtības - bez pēdiņām

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Kad Juris Paiders vai Dainis Lemešonoks liek vārdus "Rietumu vērtības" pēdiņās un šķielē uz austrumu pusi, tas īpaši nedužas acīs. Bet, kad to dara, tur-

klāt varen spalgā stilā, populārais un savā mūzikā itin latviskais komponists **Imants Kalniņš**, tad jau ir pamats zināmam izbrīnam.

Par tribīni savai "atklātajai vēstulei latviešu tautai" sirmāis komponists mērķtiecīgi izvēlējis laikrakstu *NRA*, kas patētiska "latviskuma" aizsegā vērsās pret eiro ieviešanu, pret "Briseles diktātu" un izdomāto šausalīgo "sorosismu", kuŗa izpaudums esot "ēlertisms" un "pretvalstiskā kollaborantu lapele *IR*".

Kalniņš satraukts par to, ka Latvijai, lūk, neesot nākotnes un lat-

vieši "kā aitu bars" tiekot dzīti uz "nelielu aploku federatīvās Eiropas nomalē". Pielīdzināt Latvijas pamattautu aitu baram ir tikpat nicinoši kā dažādu aleksejevu un osipovu ieradums piedēvēt latviešiem aprobežotību "viensētas" (*hutorskoje*) limenī.

Imants Kalniņš apgalvo, ka eiro ieviešana Latvijā līdzinoties "nāvējošām skavām". Vēl jāunāk - "brūna žurga tepat gar vaigiem šlakstīnās". Kalniņa talantam jauna šķautne - cik spilgta metafora!

Komponists cildina Kārli Ulmani kā prasmīgu cilvēku, kam valsts un tautas liktenis ir bijis sirds jautājums. Taču Kalniņš, kā mēs redzēsim, tādā pašā garā cildina divus citus - visai odiozus valstsvīrus.

Imantu Kalniņu pārņem sald-sērīga nostalgija: ne jau t.s. ulmaņlaikus viņš tik labprāt atceras, bet

gan PSRS laikus, kad, kā pats atzīst, "mūsu tautas miesa tika plosīta un bendēta", taču bija vērojams arī "tāds kultūras un mākslas uzplaukums, kādu Latvija vēl nebija pieredzējusi".

Ne pušplēsta vārda par cenzūras (*glavliņa*) spaidiem, par reperetuāra komisiju (*repertkom*) patvaļu, par Vizmas Beļševicas un Maijas Silmales vajāšanu, par vārsmām, kuŗas Ojārs Vācietis bija spiests "rakstīt priekš galda", t. i., slēpt. Bija sasniegumi, kas tad to noliedz, bet tie gūti par spīti režimam vai izmanīgi izvairoties no lamatām.

Un te nu Imants Kalniņš uzdrošinās apgalvot, ka "slavenais dzelzs priekšskars lielā mērā pasargāja mūsu apziņu no tās kloākas, kas tagad dāsni gāžas pār mums no rietumiem". Ne vārda par to, ka šī dzelzs priekšskars aizsegā režims

liedza jaunajai paaudzei iepazīties ar tādām grāmatām kā Virzas "Straumēni", ar Niklāva Strunkes daiļradi, ar trimdas rakstnieku plašo devumu, ar Rietumu filozofiem - tādiem kā Kārlis Poppers vai Ortega i Gassets. Nemaz jau nerunājot par "franču grupas" traģisko likteni Staļina ēras norietā.

Uzbrūkošās Rietumu "vērtības", raksta Imants Kalniņš, nenodrošina latviešu tautai pilnvērtīgu un skaistu nākotni: "Tā vērtību sistēma, kuŗu propagandē Rietumu civilizācija, ir pilnīgi bankrotējusi, bet mēs (...) par saviem padomdevējiem ņemam tos, kas apziņas deģenerāciju sauc par progresu un tūkstošgadīgu cilvēces orientieru noārdīšanu par "rietumu vērtībām".

Šajās Kalniņa invektīvās saklausāms vienīgi naids pret visu rietumniecisko, pret istajām Rietumu vērtībām **bez pēdiņām**: pret vārda un apziņas, jaunrades un izvēles brīvību, pret tiesībām paust savu viedokli.

Imanta Kalniņa "svētajam pik-

tumam" kroni uzliek izjustā atziņai pēdējam Eiropas diktatoram un trīskārtējam Kremļa saimniekam: nopelniem bagāto komponistu priecina tas, ka "Baltkrievijas prezidents Aleksandrs Lukašenko pūlas savu tautu un valsti nosargāt, lai kā smilkstētu bankrotējušās Rietumu "demokrātijas" šakāļi" (tas ir 1950. gada *Pravdas* stils. - F. G.), un ka "Krievijas prezidents Putins neļauj savu valsti pārvērst par iebraucamo vietu" u.tml.

Un dārdošais nobeiguma akords: "Es sapņoju par to, ka varbūt kādu dienu arī Latvijai būs tādi valstsvīri."

Nu atļausos divas mazas piebilde. Baltkrievijā, Grodņas pilsētā, nupat Polijas radio žurnālists izkrita pa 9. stāva loga. Un tas nav pirmais tāds gadījums. Un tieši režīms, kam Putins kalpoja jaunībā, panāca, ka taisni Latvija kļuva par iebraucamo vietu neskaitāmiem migrantiem. Tas tā, starp citu.

Franks Gordons

Par ārpolitiku domājot

Latvijas Saeimas deputāti 24. janvārī pavadīja veselu plēnārsēdi, diskutējot par mūsu **valsts ārpolitiku un tās prioritātēm**. Diskusiju ievadīja ār-

lietu ministrs Edgars Rinkēvičs ar ziņojumu, ko viņa ministrija pēdējā gada laikā ir paveikusi. Šāds ziņojums un šādas debātes šogad notika trešo gadu pēc kārtas, un tagad tās ir paredzētas Saeimas Kārtības rullī. Datums nav izvēlēts nejauši - debātes notiek tajā Saeimas plēnārsēdē, kuŗa ir vistuvāk 26. janvārim - dienai, kad Latvija pēc neatkarības iegūšanas guva starptautisku atzīnību. Šogad šī sēde notika 24. datumā, jo Saeimas plēnārsēdes visbiežāk tiek sasauktas tieši ceturtdienās.

Ministra ziņojumā nekādu lielu pārsteigumu nebija. E. Rinkēvičs daudz runāja par attiecībām ar Eiropas Savienību, lielākoties tāpēc, ka nu jau mazāk nekā pēc gada ir paredzēts ieviest Eiropas kopējo valūtu eiro, un piedevām nu vairs aiz kalniem nav Latvijas prezidentūra Eiropas Savienībā (2015. gadā). Fragments no uzrunas: „Kā plānots, pagājušajā gadā Latvijas ārpolitika koncentrējās uz vairāku prioritāšu sasniegšanu. Pirmkārt, uz Latvijas vietu Eiropas Savienības sabiedrības centrā, tā saucamajā kodolā. Otrkārt, uz valsts interesēm izdevīgiem nosacījumiem sarunās par Eiropas Savienības 2014.-2020. gada budžetu. Treškārt, uz ārējo ekonomisko attiecību veidošanu ar trešajām valstīm. Ceturtkārt, uz gatavošanos Eiropas Savienības prezidentūrai. Piektkārt, uz ārējās drošības stiprināšanu, kā arī uz Latvijai labvēlīgu lēmumu panākšanu NATO Čikāgas *samītā* (galotņu apspriedē).”

Ar šīm prioritātēm tā bijis, kā bijis. Domājot par pirmo no tām, Latvija, kā zina *Laika* un *Brīvās Latvijas* lasītāji, ir centusies būt

priekšzīmīga visu dažādo Eiropas un arī starptautisko aizdevēju prasību apmierināšanā, arī ratificējot tā dēvēto Eiropas finanču stabilitātes līgumu laikā, kad Latvija nav pat vēl saņēmusi ielūgumu iestāties eirozonā, uz kuŗu tas attiecas. Jautājumā par ES budžetu patlaban vēl nekas neliecina, ka Eiropas *grandi* būs gatavi patiešām ieklausīties Latvijas (un ne tikai) zemnieku sūdzībās par to, ka tā saukto tiešmaksājumu jomā mūsu valstij jau kopš brīža, kad 2004. gadā tā pievienojās ES, ir krietni nodarīts pāri. Katrā ziņā nav nekādu iespēju, ka pēc 2014. gada Latvijas zemnieki saņems to pašu financējumu, ko zemnieki saņem Francijā vai citur „vecajā Eiropā”. Patlaban tiek runāts, ka tiešmaksājumu līmenis varētu sasniegt 80 procentus no ES vidējā, taču tikai jaunā daudzgadu budžeta pēdējā, tātad - 2020. gadā.

Attiecības ar „trešajām valstīm” ir jautājums, kuŗa sakarā jāatceras, ka mūsu valsts tomēr ir visnotaļ maza valsts ar attiecīgi ierobežotām iespējām, bet ir fakts, ka Latvija ir bijusi aktīva Eiropas Savienības tā dēvētās Austrumu partnerības programmas ietvaros un valsts pirmās personas darījušas visu iespējamo, lai veidotu pozitīvas attiecības ar visām iespējamām valstīm. Tā, piemēram, nesēn akreditāciju darbam Latvijā saņēma vēstnieks no krietni attālas un eksotiskās valsts Kotdivuāras, un sarunā ar mūsu Valsts prezidentu puses sprieda par ekonomisko attiecību pilnveidošanu un paplašināšanu minerālresursu un koksnes jomā. Eiropas Savienības prezidentūra ir konkrēti tam paredzēta, tāpēc gluži loģiski, tā ir bijusi viena no Latvijas prioritātēm. Savukārt Čikāgā Latvija saņēma apstiprinājumu, ka NATO dalībvalstis turpinās mūsu valsts gaisa telpas aizsardzības finansēšanu un arī veikšanu. Tajā pašā dienā, kad Kotdivuāras vēstnieks, akreditāciju saņēma arī jaunais

vēstnieks no Rumānijas, un viņam Valsts prezidents pateicās par piedalīšanos minētajā procesā, piebilstot, ka tas ir labs paraugs NATO „viedās aizsardzības” principa iedzīvināšanai.

Ziņojumam sekojošajās debātēs daži deputāti bija vairāk, citi - krietni mazāk konstruktīvi. Viens deputāts pēc debatēm rakstīja, ka viņš mulsinot atziņa, ka ministrijas ziņojumā nekas daudz nav teikts par attiecībām ar Amerikas Savienotajām Valstīm: „Vai varbūt sadarbība ar ASV jau tiek uzskatīta par tik pašsaprotamu, ka nav plašākas pieminēšanas vērtā? Ja tā, tad arī par jautājumiem, kas attiecas uz Eiropas Savienību, koncepcijā pietiks ar pāris rindiņām!”

Pagalām mulķīgs apgalvojums! Attiecības ar ASV nūdien ir pašsaprotamas, Amerika ar NATO starpniecību ir un paliek Latvijas galvenais drošības garants, arī citās jomās viss lielākoties notiek gludi. Savukārt kaut vai Eiropas Savienības jaunais daudzgadu budžets pagaidām ir pavisam neatbildēts jautājums, un gluži loģiski, ka par to tiek domāts daudz vairāk nekā par attiecībām ar Vašingtonu.

Debašu laikā daži deputāti aizrunājās pilnīgās galējībās. Nacionālās apvienības (*VL/-TB/LNNK*) pārstāvis *krenķējās*, ka tas, kas ministrijas ziņojumā rakstīts par **attiecībām ar Krieviju**, esot pārāk „rusofils.” Tas nu gan ir divains apgalvojums, jo savā uzrunā Saeimā ministrs skaidri pateica, ka „gada gaŗumā bijusi vērojama asa retorika pret Latviju starptautiskajās organizācijās”, tostarp izmantojot absurdas apsūdzības par it kā atdzimstošo nacismu Latvijā. Destruktīvus elementus dialogā ienesa Krievijas nostāja attiecībā uz valsts valodas referendumu un tā rezultātiem, kas izraisīja pamatotu sašutumu Latvijas sabiedrībā.

Ārlietu ministrija katēgoriski nostājas un arī turpmāk nostāsies „pret šādiem Krievijas mēģinājumiem diskreditēt Latviju, nākot

klajā ar skaidriem un stingriem paziņojumiem un darbojoties starptautiskajās organizācijās”. Kas tur uzskatāms par „rusofilu”? NA nacionālistiem Krievija vienmēr ir bijusi daudz lielāks bubulis, nekā kaimiņvalsts ir pelnījusi, un ministrs vēl pamatoti piebilda, ka „gribētos izteikt cerību, ka šis gads starpvalstu attiecībās būs vairāk vērst uz konstruktīviem sadarbības elementiem - starpvaldību, robežu demarkācijas un vēsturnieku komisiju darba turpināšanu, modernizācijas dialoga uzturēšanu. Jaunas perspektīvas mūsu ekonomiskajai sadarbībai vajadzētu pavērt Krievijas dalībai Pasaules tirdzniecības organizācijā.”

Kāds deputāts debāšu laikā aizrunājās tiktāl, ka dažās ASV valstīs esot aizliegts aborts, it kā tas būtu īpašs ārpolitikas jautājums. Citi runāja par to, ka ārpolitikai vajadzētu būt saistītai ar Nacionālo bruņoto spēku financējumu (it kā tas jau tā nebūtu, - NBS redzamākais darbs starptautiskajā līmenī ir piedalīšanās Afganistānas misijā), vai arī par to, ka ir vajadzīgs lielāks atbalsts sportam (atkal - nebūt ne ārpolitikas jautājums). Taču visaktīvāk daži deputāti izvēlējās debatēt par **eiro ieviešanu**. Tas nepārprotami ir arī ārpolitikas jautājums, bet, pirmkārt, ne jau galvenais dienā, kad tiek debatēta ārpolitika kopumā, un, otrkārt, jautājums, kuŗu deputātiem nule būs visas iespējas apspriest līdz mazākajai vīlītei, kad Saeima diskutēs eiro ieviešanas likumu.

Tas gan nekavēja dažus deputātus par to gaŗi un plaši runāt iepriekšējās nedēļas sēdē, vairākiem no tiem - atkārtoti. Šī ir joma, kuŗā sevišķi aktīvi ir bijuši opozīcijas deputāti. Kremļa lielie draugi no *Saskaņas centra* (SC) piepeši ir nolēmuši, ka tieši viņi būs lielākie pašreizējās valūtas - lata aizstāvji. Tik ļoti pēkšņs „patriotisms”! No tā dēvētajiem *zaļajiem zemniekiem* (Latvijas *Zaļo* un Zemnieku savienība, *ZZS*) sevišķi

aktīva bijusi deputāte Iveta Grigule, kas vaimanājusi, ka eiro ieviešana nozīmēšot Latvijas suverēnitātes zaudēšanu. Te nu jājautā, kur I. Grigule bija brīdī, kad Latvija daļu savu suverēno lēmumu pieņemšanas tiesību atdeva Apvienoto Nāciju Organizācijai, Eiropas Padomei (nesen EP paspārnē strādājošā Eiropas Cilvēktiesību tiesa kārtējo reizi valstij lika maksāt kompensāciju cilvēkam, kuŗš sūdzējās par nepamatotu ievietošanu gaŗīgo slimību ārstēšanas iestādē, - cilvēktiesību jautājumos zaudējumi ECT jau kļuvuši par rutīnu), tai pašai Eiropas Savienībai, kā arī Eiropas Drošības un sadarbības organizācijai un NATO.

Jautājums par valūtu tomēr ir, pirmkārt, ekonomisks un, otrkārt, politisks, bet nebūt ne emocionāls jautājums (izcēlums mūsu - *red.*). Piekritu, ka atteikties no lata būs savā ziņā sāpīgi, jo lats tomēr ir ne vien „mūsu”, bet arī ļoti skaista valūta. Taču daudzreiz svarīgāk ir tas, ka investori laipnāk skatīsies uz valsti ar eiro nekā ar mazu vietēju valūtu, un ir visas cerības, ka valsts pēc eiro ieviešanas varēs lētāk pārfinancēt savus starptautiskos aizņēmumus, - tāpēc, „ja jau Eiropā, tad Eiropā”, un 2004. gada pievienošanās dokumentos tomēr ir pausts, ka tas nozīmē arī eiro ieviešanu. Par to visu deputāti varēs diskutēt šonedēļ, iepriekš tas nebūt nebija nepieciešams.

Debašu laikā izskanēja cits priekšlikums, kuŗu tā autors pateica tā kā puspajokam, bet par kuŗu tomēr būtu vērts padomāt, proti, - arī visām pārējām ministrijām būtu jāsaģatavo un Saeimā jāiesniedz tāds pats ziņojums, kā to pēdējo trīs gadu laikā ir nodrošinājusi Ārlietu ministrija. Nevienam gabals nenokrīst, ja tā arī notiktu, jo galu galā ir tikai pareizi valsts iestādēm ik pa laikam sniegt pārskatu par to, ko tās dara. Šī nūdien nav zemē metama doma.

Kārlis Streips

Vērtību glabātāja ar misijas apziņu

Ar Rakstniecības un mūzikas mūzeja galveno krājuma glabātāju Annu Eglienu sarunājas Gundega Saulīte

Janvāra sākumā redakciju sasniedza ziņa, ka pērnā gada decembrī Anšlava Egliša un Veronikas Janelsiņas fonda galvenā balva piešķirta fotomāksliniekam Ulvim Albertam, savukārt Latvijas Rakstniecības un mūzikas mūzeja galvenā krājuma glabātāja Anna Egliena izpelnījies atzinības balvu un 10000 dolāru prēmiju.

Lai iepazīstinātu lasītājus ar veikumu, kas izpelnījies Amerikas tautiešu augsto novērtējumu, ierados Rīgas pilī, kur glabājas Rakstniecības un mūzikas mūzeja vērtības. Anna rāda lielformāta aplokšni un to, kas tajā atsūtīts, – atzinības rakstu un čeku.

Es ar lielu gandarījumu esmu gatava nolasīt šīs balvas pamatojumu: „...par neatlaidību un ieinteresētību restaurēt, sistematizēt un eventuāli nodot atklāšanai tūkstošiem trimdas laika dokumentu, attēlu, skaņu ierakstu utt.” Tad ļoti svarīgs teikums, par ko esmu sevišķi iepriecināta: „Šī atzinības balva ir goddevības un cieņas apliecinājums visiem Latvijas bibliotēku, mūzeju un arhīvu darbiniekiem, kuri stāv sardzē par latviešu kultūras, valodas un mākslas vērtībām.”

Lūdzu, pastāsti, kādas izjūtas raisa šis apbalvojums!

Protams, paldies par atzinību, novērtējumu un summu, bet vislielākais gandarījums man ir par to, ka cilvēki no lieliem tālumiem, kā Klīdzējs teicis – pāri desmitu kilometriem –, atbrauca, apskatījās un saskatīja, ka tās ir vērtības, ko mēs šeit glabājam. Es nepiederu pie tiem, kas domā, ka viens pats var kalnus gāzt. Gan visi krājuma darbinieki, gan tie, kas mūzejā jau kopš Atmodas sākuma strādājuši ar trimdas materiāliem, ir pelnījuši šo atzinību. Kaut vai Maija Kalniņa, kas gadu gaitā no tautiešiem visās pasaules malās ir ieguvusi tādu kā uzticības sertifikātu. Vai arī Sarmīte Līdaka, kuŗa divatā ar savu asistenti krātuvē aprūpē pāri par 300 000 vienību rakstniecības materiālu un ir spējusi ierobežotos apstākļos nodrošināt iespēju gan uzturēt krājumu noteiktā sistēmā, gan rast vietu papildinājumam, gan izsniegt uz lasītavu pētniekiem. Jā, mūzejā ir ienākuši trimdas rakstnieku arhīvi, mūzikas un teātra materiāli. Mums jau nekad nav bijusi doma nošķirt kultūras vēsturi Latvijā un trimdā, vienmēr esam bijuši pārliecībā, ka visam, kas dažādās nozarēs radīts ārzemēs, ir jāatgriežas Latvijā.

No otras puses – sākumā es pamatīgi apjuku: manā rīcībā tādas summas nekad nav bijis. Kad pavisam nesen Latvijā sākās lielās diskusijas par amatpersonu algām, es aizdomājos, ka mēs, kultūras darbinieki, kopš laika gala esam raduši iztikt ar minimāliem līdzekļiem un niecīgu atalgojumu, tāpēc šīs summas lielums mani muldsina. Bet, ja salīdzinu, – tas ir nieka divu nedēļu atalgojums kādam uzņēmuma vadītājam (nu labi, ar milzu atbildības nastu!), kas strādā šajā laikā mūsu pašu valstī. Man ir skumji, ka iespējama tāda nesamērība attiecībā pret jebkuŗu, kas strādā mūsu nozarē.

Pastāsti sīkāk par sevi. Kas tad ir šī būtne, kuŗa pārzina milzu apjoma kultūras vēstures vērtī-

bas un savā dzimšanas dienā saņem šādu apbalvojumu?

Kad saņēmu šo lielo aplokšni, skatos – atzinības raksts parakstīts 9. decembrī, tā bija mana 60 gadu dzimšanas diena. Un prātā ienāca manas mīļās dzejnieces Bronislavas Martuževas rindas:

Tāds ir tas vecu ļaužu teiciens,

Uz kuŗu cieši paļaujos:

Kam visu vasaru nav veicies,

To rudens krāšņi apbalvos.

Paģājušajā gadā nācās piedzīvot daudz dažādu sarežģījumu, un tagad beigu beigās šāds apbalvojums!

Vai mūzejs ir tava vienīgā darbavietā?

Varētu teikt – vienīgā manā apzinātā mūžā, kopš 1974. gada. Tas nozīmē, ka pēc nepilniem diviem gadiem būs četrdesmit darba gadi mūzejā. Pirms biju beigusi Rīgas Industriālo politechnikumu un saņēmusi diplomu, kuŗā rakstīts, ka esmu plastmasu un sintētisko sveķu pārstrādes tehnikē-technoloģe. Tobrīd, kad mēs beidzām tehnikumu, šo profesiju nevienā vietā nevarējām, un es dabūju darbu Mikrobioloģijas institūtā par laboratorijas asistenti. Dažus gadus nostrādāju un tad ar lielu neatlaidību nonācu mūzejā. Biju noskatījies filmu, kur bija stāstīts par Puškina mūzeja līdzstrādniekiem, kā viņi strādā ar dzejnieka rokkrakstiem, atklāj kaut kādus slepenos kodus. Tas man šķita tik ārkārtīgi interesanti, ka sāku meklēt, vai mums Rīgā arī ir atrodama kāda līdzīga iestāde. Sāku nākt uz šejieni, tolaik pili vēl bija literatūrvēstures ekspozīcija, notika dažādas tikšanās, regulāri sarīkojumi par dažādām temām, vēl nemaz nebija atklāts Teātra mūzejs. Sāku interesēties par vakancēm, bet brīvu vietu nebija un nebija, līdz man tālrunī atbildēja – ir brīva laboranta vieta fondos (tā tolaik sauca krājumu).

Liktenīgi bija tas, ka nokļuvu tieši fondos. Ejot cauri ekspozīcijas zālēm ar lielajiem rakstnieku portretiem, katru rītu tieši man pretī bija liels Aspazijas portrets, man šķita – ik rītu viņa mani sveicina.

Un tā krājuma darba specifiku tu apguvi no pašas zemākās pakāpes, līdz kļuvi par visas daļas vadītāju?

Protams, paralēli darbam pabeidzu filoloģijas studijas. Par galveno krājuma glabātāju es piekritu kļūt 1981. gadā. Tas tiešām bija absolūts jaunības neprāts, jo man šķita, ka esmu iepazīsusi sistēmu krātuvēs, bet tolaik neapzinājos, ko nozīmē darbs ar cilvēkiem, plānošana, ko nozīmē dažādu raksturu psiholoģija, slavenais burkāna un pātagas princips. Bija jau arī tā, ka pirms tam ar kolēģiem daudz bijām sprieduši, ka mūs neapmierina lietu kārtība, bet, kad vajadzēja ieviest jaunu kārtību, pretī skanēja jautājums: „Kāpēc man tas jādara?” Šodien esmu pateicīga tiem iepriekšējiem mūzeja darbiniekiem, kuŗi radīja krājuma glabāšanas un uzskaites sistēmu. Tā ir lieliska, mums tikai atliek to uzturēt, pilnveidot, attīstīt, ir ielikti ļoti labi pamati.

Tagad mūzejā ir notikusi sakarīga paaudžu maiņa. Mūsu krātuvē pakāpeniski ienāca daudz jaunu cilvēku, kuŗiem bija lieliskas attiecības ar jaunajām tehnoloģijām.

Savukārt mums, gados vecāki audzei, bija mūzejiskā pieredze krājuma darbā. Mums izdevās abas šīs puses lieliski savienot, un nu esam radījuši datorizēto uzskaites sistēmu MUPUS. Tā tagad jau ir pieejama publiskajā vidē – mūsu lasītāvā. Kopumā mūzeja krājuma apjoms tuvojās 900 000 vienībām, bet vairāk nekā trešā daļa ir pieejama datu bazē lasītāvā, liela daļa pat ar attēliem. Pārējo, protams, var meklēt parastajās kartotēkās.

Ar darba apjomu un atbildību nesamērīgās mūzeja darbinieku algas ir viena lieta, kas satrauc, taču, strādājot šajā postenī, manī rada pat tādu kā vainas apziņu tas, ka nespējam mūsu kultūras vērtībām nodrošināt vajadzīgās ērtības. Ir pilnīgi nepietiekams finansējums, lai nodrošinātu šo vērtību saglabāšanu. Dalot budžetu, katrā ziņā būtu jāieņem tā budžeta daļa, kas paredzēta mūzeju krājumu pārvaldībai, tostarp nosakot arī finansējuma kritērijus tieši šīm glabāšanas vajadzībām.

Protams, labi, ka ir iespēja rakstīt projektu pieteikumus Valsts kultūrkapitāla fonda konkursiem un dažreiz saņemt kādus līdzekļus. Taču, no otras puses, – mēs prasām fondam to, ko valsts Mūzeju likumā ir ierakstījusi, – tā garantē finansējumu mūzeja materiālu papildināšanai, apstrādei, saglabāšanai. Bet mēs rakstām projektus, ko izvērtē konkursos! Un vēl muldsinācāk ir saņemt atteikumu, kuŗā norādīts: „Jūsu projekts nav aktuāls.” Es saprotu, ka visiem naudas nepietiek, bet aplam ir apgalvot, ka prasījums konkrētā brīdī nav aktuāls. Tomēr būtu mulķīgi nerakstīt, – tad mēs daudz ko nebūtu īstenojuši.

Pastāsti, lūdzu, par personībām, ar kuŗām darba gaitā iznācis īpaši satuvināties!

Vienmēr esmu apbrīnojusi latviešus, kas aizbrauca prom no tēvzemes bez nekā, bet svešumā ir radījuši lielas vērtības, ar lielu mi-

ar rakstniekiem, pateica tikai tālruna numurus. Mēs tai laikā vēl daudz ko nezinājām, daudzus rakstniekus pazinām tikai pēc vārda. Kad vienā dienā iznāca būt pie diviem vai trim dižgariem, brīžiem mums emocijas jau plūda pāri malām. Tad pirmo reizi arī satikāmies ar Andreju Eglišu, ciemojamies Nacionālajā fondā. Tā arī Andreja Egliša arhīvs ienāca mūzejā, daļu viņš pats atsūtīja no Stokholmas, bet pēc dzejnieka nāves radinieki arī no viņa Rīgas dzīvokļa atvēlēja mums paņemt visu, kas mūzejam noderīgs.

Bet Bronislava Martuževa?

Bronislava Martuževa ir īpašs stāsts! Sākumā bija jāpieņem pats fakts, ka viņas nav, bet, dienām ejot, jūtu, ka man arvien vairāk viņas pietrūkst. Mums bija tā ierasts, ka gandrīz katru dienu runājām pa tālruni, un, sākot ar 1994. gada krājumu „Kad putni dzied”, arī turpmākajās grāmatās katrs vārds ir manas rokas vairākkārt pārrakstīts. Viņa man tos diktēja pa telefonu. Uzrakstīts dzejolis, viņa saka: „Šito es tev nediktēšu, tur nekā nav!” Es mudinu: „Nodiktē gan! Pierakstīšu, tad redzēs...” Redze Bronislavai vairs nebija nekāda spoža, datorrakstu var palielināt, vēlāk aizvedu viņai izdrukā: „Eu, tūri labi skan, redz, cik smuki pateikts!” Dzejniece pati tad veica dzejoļu sakārtošanu krājumā.

Tagad man ir nopietna misija – es esmu Martuževas mājas mantiniece. Tās ir tādas jaunas rūpes... Man ir jautāts, kā esmu panākusi viņas uzticību. Es nekā īpaši necentos, tā notika. Mēs iepazīnāmies 1993. gadā, un pa šiem gadiem kopā piedzīvojām arī šo to tūri praktisku. Divas vasaras pēc kārtas es Bronislavu vedu uz Rīgu, uz acu operāciju, tad bija nedienas ar aknām, veselība ilgajos pagrides, apcietinājuma un izsūtījuma gadus bija saņemta, bet dzelzainais raksturs viņu tik ilgi noturēja pie dzīves ar spēcīgu radošu garu. Kad ārsti nevarēja saprast, kas viņai īsti vainas, es teicu: „Nebriņieties, tas ir nestandarta gadījums, tā ir Martuževa!” Zobārstniecības centrā dzejniece sadraudzējās ar dakteri Māri Sedlenieku, viņš sāka braukt ciemos. Vasarās reizi mēnesī devāmies braucienos pa Latviju. Dzejniece, kas tik ļoti mīlēja Latviju, daudz vietas nebija pat redzējusi, kaut par tām ļoti zināja. Tā viņa pirmo reizi bija Gaiziņā, Litenē, Lestēnē, Tērvetē, Brakos, Ērgļos pat uzrūpās stāvājā kalnā pie Blauņaņa kapa. Iespaidi vēlāk atspoguļojās Martuževas dzejoļos. Tos lasīdama, nebeidzu brīnīties: es taču arī tur biju, bet cik skaisti viņa šīs vietas ieraudzījusi un cik tālāni pateikusi! Visi man jautā, vai es Martuževas mājā rīkošu mūzeju. Šobrīd es nezinu. Es zinu, ka tā vieta ir jāzaglabā kā piemiņas vieta. Risinājums nāks pamazām.

Dzejniece bija apbrīnojama spēka pilna. Viņai bija simt un viena iespēja pieraudāt pilnu Latviju par savas dzīves grūtumiem. Bet viņa to nedarīja. Mēs, jauni, dažkārt no dzīves paguruši, braucām ciemos un, saņēmuši no Bronislavas pamatīgu „vitamīnu” devu, atgriezāmies mājās ar viņas viedo domu: „Dievs zina, cik no cilvēka var prasīt.”

lestību tās saglabājuši un atgādājuši vai vēlējuši atgādāt dzimtenē. Mūsu krājumā trimdas materiālu ir pāri par 200 000 vienību. Piemēram, Margarita Bieziņa pirms pārcelšanās uz Latviju ilgi meklēja, uz kuriem pārvest savu kolekciju no Austrālijas. Ir vairāki iemesli, kāpēc izvēlējās mūs – viņai patika mūsu sistēma, un mēs apsolījām, ka tos materiālus, kas nāk no Bieziņu Mūzikas krātuves un Adelaides mūzeja, neieplūdinām kopējā sistēmā, bet tās pastāvēs kā viena no mūsu 3500 kolekcijām. Mums arī bija pārliecība, ka tādā veidā iespējams saglabāt gan Austrālijas latviešu devumu, gan Bieziņu devumu kopumā.

Varu pateikties likteņa labvēlībai, ka man nepārtraukti ir bijusi iespēja gan satikties ar tām vērtībām, kas glabājas krātuves plauktos, gan arī sastapt ievērojamas personības. Viena no pirmajām bija Veronika Strēlerte, kas 1988. gadā te ienāca pirmoreiz. Laika gaitā mēs sadraudzējāmies, un – liela daļa viņas un Andreja Johansona arhīva nonāca mūzejā.

Savukārt Jānis Klīdzējs ir mans novadnieks. Rakstnieka tēvamājas un manas tēvamājas šķīr tikai triju kilometru attālumā. Kad es, no skolas mājupejot, gāju upītē pie Klīdzēja mājām (tā ir tā pati „Cilvēka bērna” Boņuka upīte!), kājas pamērcēt, es neko vēl nezināju ne par Boņuku, ne par Klīdzēju. Kad nāca saprašana, sākām sarakstīt, 1992. gadā rakstnieks atbrauca, mēs kopā izbraukājām viņam dārgās vietas, pamazām nodibinājās draudzība...

Bet 1990. gadā abas ar kolēģu Maiju Kalniņu pirmo reizi bijām tālāk par Kolkas ragu. Direktors Pēteris Zirņītis mūs aizsūtīja divu nedēļu komandējumā uz Zviedriju. Valentine Lasmane bija mūsu mājasmāte un darba kārtotāja, viņa bija saplānojusi mums tikšanās, bet, būdama liela gudriniece, lika pašām zvanīt un sarunāt tikšanos

JANVĀRIS – ATMIŅU UN JUBILEJU MĒNESIS

Pārskatot šī gada jubilāru sarakstu, kopā sanāca vesels ducis. Krietns skaits, un latviešu mūzikas vēsture ir lieciniece šo jubileju pēctecībai. Bet vai arī pārmantotībai?

Par to varam strīdēties, un tā jau būs saruna citam rakstam. Sākot ar latviešu mūzikas patriarchy Jāzēpu Vitolu, kuŗam šogad aprit 150, un beidzot ar pazīstamo komponistu Valdi Zilveri – piecdesmitgadnieku, pārsteidz lielais sešdesmitgadnieku skaits. Ilze Akerberga, Pēteris Aldiņš, Ilze Arne, latvisko koŗa tradīciju kopēji, Dace Aperāne, viena no vissievīšķīgākajām sievietēm – komponistu vidū, emocionāli un mūzikāli bagāta personība, vienmēr aktīva, izpaļdzīga un rosīga dažādu sarīkojumu veidotāja un dvēsele. Selga Mence – jaunā folkloras vilņa tradīciju turpinātāja un jauno komponistu audzinātāja (Ērika Ešenvalda mentore; priecājos, ka arī mana bijusī magistre). Un, protams, viens no gada zelta jubilāriem – simtgadnieks (!) diriģents un mūzikas dzīves organizētājs, aktīvs vēl šobrīd, – **Roberts Zuika**. Kā gribētu viņa vārdu uzrakstīt ar zelta burtiem!

Simt gadu jubileja ir unikāls notikums cilvēka mūžā. Bet, dzīvam esot, divtikkārt. Šādu mūžu nav nodzīvojis neviens no mūsu mūziķiem ilggadniekiem. Vēl atlicis konkurents – ilggadnieks

Zuiku „**No zobena dziesma...**” Domājams, šī grāmata iekāros plašu publicitāti ne vien ārpus Latvijas, bet arī Latvijā. Leģendārais diriģents, Dziesmu svētku goda virsdiriģents, šķiet visai mundrs garā un darbīgs joprojām. Viņam nekad nav patikusi skaļa godināšana, viņš drīzāk centies klusībā realizēt savus daudzus mūzikālos projektus. (*Altissima quaeque flumina minimo sono labuntur*. Dziļās upes plūst bez lieka trokšņa...)

Jubileju sakarā jāmin Helmera Pavasara 110., Imanta Ramiņa 70., Jāņa Līcīša 100. jubileja. Katra ieguldījums latviskā kultūrā ir būtisks.

Janvāris nu jau pārdesmit gadu gaŗumā ierasti ir **barikāžu atmiņu laiks**. Toreiz - 1991. gadā janvāris bija tikpat auksts kā šodien – minus 20 gradu. Iekurtie uguns-kuri vairāk sildīja kopības, vienotības izjūtas nekā nosalušās kājas un rokas. To vēlreiz ļāva izdzīvot tie pārsimt cilvēki, kuŗi bija atnākuši uz Rīgas Domu, lai klausītos, tāpat kā toreiz, Lūcijas Garūtas un Andreja Eglīša kantāti **Dievs, Tava zeme deg!** Toreiz diriģenta Imanta Kokara, ērgelnieka Tālivalža Dekšņa un koŗa *Ave Sol* atskaņojumā šī kantāte skanēja pēc ilgāka varas lieguma no jauna. Un atkal izšķirīgā savas tautas vēstures brīdī. Par izjūtām, klausoties šī darba atskaņojumu toreiz, jau esmu rakstījis. Izprast šī skaņdarba fainomenoloģisko psiholoģiski emocionālo iedarbes motoriku neviens vēl nav spē-

Dziesmu svētku Goda virsdiriģents Roberts Zuika diriģē kopkori

12. janvārī Lielajā ģildē latviešu simfoniskās mūzikas lielkoncertā (četri orķestri, trīs solisti, Operas koris) skanēja Jāzēpa Vitola **Drāmiskā uvertūra** (1895), kuŗā aizdomīgi daudz var saklausīt komponista laikabiedru A. Glazunova un N. Rimskā-Korsakova orķestrālo un stilistisko asociāciju, kaut zinātnieks Jānis Torgāns to uzskata par vienu no oriģināliem Vitola opusiem. Arī

Taču kādēļ koncertā pēc Vitola vajadzēja atskaņot saldi sērīgo Pēterļa Barisona **Brīnumzemi**, kuŗai kantātes vārds īstēni nepiestāv, man palika noslēpums. Protams, darbs ir ausīm tīkams, glāstošas harmonijas tā vien šķiet nākušas no kāda jauka šļāgerīša. Taču katram sava izvēles brīvība! Un labi, ka koncerta organizētāji piedāvā šādu dažādību. Tomēr nenoliedzami par koncerta naglu kļuva Ērika Ešenvalda Ceturtais Liepājas koncerts (atskaņoja Liepājas simfoniski) „**Arktikas nakts vīzijas**” klarnetei, elektroniskām skaņām un orķestrim. Orķestris sava diriģenta Atvara Lakstīgalas vadībā sniedza visai priekšzīmīgu atskaņojuma paraugstundu. Mūzikā pavidēja nedaudz no 70. - 80. gadu Eiropas avangardisma, orķestra krāsu maiņas, kulmināciju veidošana, ilgstoša ekstatiska jūtība. Izteļa un aukstuma realitātes apspēle dziedāja kopīgu dziesmu.

Ne sevišķi veiksmīgs bija Valta Pūces jaundarbs obojai un orķestrim. Tas gan bija LNSO pasūtījums, taču daudz bezsaturības, mūzikālās domas sīkumainība izmētāta instrumentos, neizprotama orķestra resursu „taupīšana”. Priecēja Normunda Šnē spēlētie obojas posmi. Taču kopumā darbs cieta no mūzikālās domas mazsīnības. Komponists ir pieredzējis mūziķis, un es ceru, šī neveiksme neietekmēs viņa nodomus nākotnē. Iespējams, ka arī nedaudz vairāk pieredzējis diriģents varētu partitūrā izlasīt daudz ko vairāk. Valdis Butāns ir vēl ar nelielu diriģenta pieredzi, taču mūzikāli cerīgs.

18. janvārī Lielajā ģildē koncertā *Zvaigznes* satiekas Rīgā Nacionālais simfoniskais uzstājās kopā ar trim Eiropā labi zināmiem latviešu mūziķiem. Vineta Sareika ir flāmu karaliskā orķestra koncertmeistare, Gunārs Upatnieks spēlēja izlasītajā Berlīnes filharmonijas simfoniskajā orķestrī, bet diriģents Andris Poga angažēts par Bostonas slavenā orķestra diriģentu. Orķestrim šobrīd ir grūts periods, palikusi tikai vecā slava. Ļoti ceru, ka kārtējo reizi latvieši pratis sevi apliecināt. Ka spēš iedvest dzīvību šajā pagurušajā organismā.

Simfoniskais koncerts bija labi

apmeklēts, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris Andra Pogas vadībā spēlēja droši, atraisīti, tieši kā klājas laba diriģenta vadībā. Smalku pavadijuma paraugu orķestris demonstrēja 19. gadsimta italiešu komponista Džovanni Botezini darbā **Gran Duo Concertante**, kuŗā abi solisti jutās ērti un omulīgi. Nebija nekādu tehnisku problēmu, jo mūzikā bija tik vienkārši veidota, ka pat pusaudzis klausītājs varētu pateikt diriģentam priekšā, kas tūdaļ sekos. Viss skaidrs, iepriekš paredzams, viegli spēlējams, jo mūzikā būvēta no zināma izejmateriāla. Temas, to attīstība, ritms klasiski precīzs, vienīgi mūziķi tās neizteiksmīgas un bez klasiku talanta smaguma. Abi solisti nospēja visu bez aizķeršanās, bet īpašu iedziļināšanās paraugstundu nesniedza. Orķestris sevi pilnīgāk varēja parādīt Roberta Šūmaņa III simfonijā. Īpašu vietu ieņēma Gundara Pones mistērija, simfoniskais darbs **Titzarin**, kuŗa satura noslēpums aizgāja viņā saulē kopā ar pašu autoru. Ja nu to vienīgi var zināt tuvs komponista draugs un atbalstītājs doktors Jānis Kļaviņš.

Dubultie ritmi, māleriski mainīgā orķestra faktūra, stilistiskā variabilitāte ar latvisko dzeguzes balsi (vienīgais komponista norādījums), mūzikālo tēlu daudzveidība, kuŗi kā atmiņās mācas virsū cits citam. Diriģentam tas viss padāvās teicami, un tā ir liecība, ka blakus Nelsonam ir nostājies vēl viens nopietni vērtējams latviešu diriģents. Beidzot! Cik ilgs laiks bija jānodzīvo, lai beidzot viņus sagaidītu!

Domāju, arī Roberts Zuika man piekritīs, ka diriģentu piedzimšana vēstī par ilgiem trekniem gadiem latviešu mūzikā. Protams, nepieciešams darbs tālākai sevis pilnveidei. Zuika kādreiz teicis, ka tikai darbs un citu cilvēku sapratne par viņa nodomiem spējusi dot spēku un palāvību paša spēkiem pārvarēt grūtības. Tas varētu būt moto, ne vien dzīvojojoties pa mūzikas pasaules noslēpumu ierakumiem, bet arī dodoties cīņā, lai iekārotus šos noslēpumus.

Pauls Dambis

Kopā ar Tēvzemes amatbrāļiem Gido un Imantu Kokariem

Gvido Kokars. Senču zelts un dzelzs ir Roberta Zuikas mūža un radošā gara pamatojums. Izejot cauri kaŗa ugunīm, ne brīdī nerimstot strādāt ar koŗiem. Atcerēsimies leģendāro Zuikas vīru kori. Pat bēgļu nometnē viņš ar savu kori spēja izcīnīt pirmās vietas, balvā saņemot kukulīti maizes. Par spīti visām kaŗalaika un pēckaŗa grūtībām, diriģents ir iekalis savu vārdu latviešu kultūras slavas zālē.

Arnolds Klotiņš, šī gada Lielās mūzikas balvas laureāts par savu lielisko darbu **Mūzika okupācijā**, nupat kopā ar izdevniecību „Zinātne” tautā laidis savu jaunāko pētījumu, grāmatu par Robertu

jis, ne uzņēmies izpētīt. Tas nav vienkārši skaidrojams. Kas tas par īpašu spēku, ko šī mūzika spēj iedvest, kas deva cerību un spēku? Kāpēc ne marši un deju dziesmas? Bet lūgšana? Tajās dienās dzima jauna folklorā, kas gāja no mutes mutē. Kāds lauku vīrs, ar kuŗu kopā pavadījām tās dienas, sargājot centrālo pasta ēku no interfrontistiem un armijas, teicās savu cūciķi nosaucis Rubika vārdā. Žēl lopiņa, kuŗam šāds lamu vārds jānes kopā ar bariņu potrekiešu (Potreki tolaik bija Rubika labā roka, bet šodien profesors). Ne viens vien profesors Latvijā izaudzis no necila sivēna...

viņa kantāte **Ziemeļblāzma** ar Leona Paegles vārdiem (1914), kuŗā ir vairāk paša Vitola. Žēl, ka šim darbam ir tik dīvains liktenis. Dzejnieka – komūnista vārdi acīmredzot bija iegansts, lai Vitola jubilejas *Latvju mūzikas* 1984. gadā izdevumā šīs kantātes vārds netiktu pieminēts. To nemin neviens no Vitola bijušajiem skolniekiem. Padomju gados, saprotams, Vitola kantātes, ne laicīgās, ne garīgās, neviens neatskaņoja. Šoreiz kantāte, kas veltīta Augustam Dombrovskim un viņa izauklētajai *Ziemeļblāzmai* Mangaļos, atklāja daudzus mūzikālus jaunumus.

Aija Priedīte

Lauku cilvēks pētījuma centrā

2012. gada 31. decembrī beidzās Latvijas Universitātes un Daugavpils universitātes starpdisciplinārais trīs gadu ESF projekts „Savs kaktiņš, savs stūrītis zemes – Latvijas lauku iedzīvotāju attīstības stratēģijas un kultūrvides pārmaiņas”. Projektu uzsākot, publiskā sfairā izskanēja gan nievas par projekta nosaukumu, gan arī nicīgi izteikumi par to, kāpēc šāds pētījums vispār vajadzīgs. Tika pausts viedoklis, ka būtu labāk naudā izdalīt lauciniekiem. Šeit neielaidīšos diskusijās par šiem uzskatiem, bet mēģināšu īsi pastāstīt par projekta rezultātiem.

Jau vārds „starpdisciplinārs” pat daudziem pētniekiem ir kā dadzis acīs, jo ko tad nozīmē starpdisciplinārs? Tas nozīmē ne tikai to, ka sadarbojas dažādas disciplīnas, bet arī to, ka viens pētnieks ieiet otra pētnieka disciplīnā, nepārziņot un nepārvaldot attiecīgās disciplīnas teorijas, metodes un iestrādes. Taču mūsdienās vairs nav iespējams strādāt tikai savā, bieži vien ļoti šaurā disciplīnā. Mūsdienās arī zinātne „globālizējas”, disciplīnas saplūst cita ar citu, pārņemot metodes un paplašinot izmantoto teoriju klāstu. Arī agrāk zinātnē un daudzās citās noza-

rēs ir draudējusi koncentrēšanās uz vienu vienīgu skatu punktu un ievirzi. Šādi radies izteiciens „vienas nozares idiots”, kas nozīmē, ka cilvēks savu nozari pārzina izcili, bet par citiem nezina neko. Tieši tāpēc, piemēram, Vācijas universitātēs ieviests priekšmets *studium generale*, kas studentiem liek obligāti noklausīties dažus kursus pilnīgi citā nozarē/disciplīnā nekā tajā, kurā pats studē. Šajā projektā starpdisciplināritātes jautājumiem tika pievērsta īpaša uzmanība gan projekta semināros (pieaicinot dažādu nozaļu speciālistus no ārpuses), gan arī rakstos. Starpdisciplināritāti teorētiski no dažādiem aspektiem ir aplūkojusi projekta pētniece, politoloģe Rasma Kārklīņa. (Kārklīņa, R., 2011. Starpdisciplinārs skats uz Latvijas lauku vidi. *Akadēmiskā Dzīve*, 48 2011/2012, 82-90.lpp.)

Projektā ir pārstāvētas ļoti dažādas disciplīnas: sociālantropoloģija, politoloģija, kultūroloģija, vides zinātne, valodniecība un literatūrzinātne. Gribo īpaši uzsvērt, ka 9 no 10 zinātniekiem savus gradus un pieredzi ieguvuši ārvalstīs un bijuši gatavi savas zināšanas ieguldīt Latvijas augstākajā izglītībā. Šajā komandā saplūst kopā pasaules pieredze no Čikāgas, Berkelejas un Ņujorkas universitātes (ASV), Oksfordas, Kembridžas un Londonas

universitātes (Anglijā), Berlīnes brīvās universitātes un Humbolta universitātes (Vācijā), Bergenas universitātes (Norvēģijā), Linčēpingas un Stokholmas universitātes (Zviedrijā), Lietuviešu valodas institūta Viļņā un Kauņas universitātes (Lietuvā). Tas nozīmē, ka projekta starpdisciplināritātē ir pārstāvētas ne tikai dažādas disciplīnas un metodes, bet arī dažādu valstu un universitāšu zinātniskās pieejas specifika.

Projekta pētnieki pievērsušies katrs savai individuālajai temai, tās vienlaicīgi sasaistot ar kāda cita projekta pētnieka temu. Rasma Kārklīņa pētījuma tema ir „Pilsoniskās iniciatīvas, valsts un sabiedrības mijiedarbe lauku kopienās”, kur viņa aplūkojusi, kā iedzīvotāji kontaktējas ar pašvaldībām, kāda veida kontakti sniedz vislabākos rezultātus, kādi apstākļi veicina iedzīvotāju līdzdalību sapulcēs un sabiedriskās apspriešanās un kādus sadarbības tīklus veido lauku iedzīvotāji savā starpā. Izmantojot lauku novadu valstisko un sabiedrisko institūciju darbības sistēmatisku iezīmēšanu (*mapping*) un citas sociālās zinātnēs izmantotas metodes, viņa pretstatā dažu citu pētnieku uzskatiem ir nākusi pie slēdziena, ka viņas „(..) pētījums atklāj, ka līdzdalībai var būt reāla ietekme, ja dalībnieki ievēro vairākus priekš-

noteikumus. Svarīgākais priekšnoteikums veiksmēi ir tas, ka apspriežu rīkotājiem un dalībniekiem jābūt pārliecinātiem, ka debatēm ir jēga un ka tām ir konstruktīvs iznākums. Šādu pārliecību var iegūt, apzinoties, ka vietējie ļaudis vislabāk pārzina „sava kaktiņa” apstākļus un vajadzības. Papildus jāizprot, ka jebkuŗu attīstības plānu var veiksmīgi īstenot tikai ar attiecīgas sabiedrības atbalstu un aktīvu iesaisti, kuŗu savukārt īsteno minētās vietējās rīcības grupas un partnerības starp pašvaldībām, pilsoniskām apvienībām un uzņēmējiem.

Uzmanību pašvaldībām pievērsis arī Deniss Hanovs, sava pētījuma rezultātus sakopojot monografijā „Par Latvijas reģionu mazo pašvaldību stratēģijām dažādības vadībā”. Hanovs monografijas anotācijā raksta: „Pētījums ir veltīts Latvijas integrācijas politikā maz pērtītai dimensijai – Latvijas pašvaldību integrācijas un kultūru dažādības politika. Balstoties uz piecu Latvijas pašvaldību darbības analīzi ekonomiskās krīzes laikā, autors sakopojis un analizējis virkni piemēru, kā iedzīvotāju līdzdalība spēj mainīt apkārtējo vidi, veicināt interesi par aktuāliem jautājumiem, palīdzot risināt problēmas konkrētajā pašvaldībā. Pētījumu papildina plašs intervju klāsts un pašvaldības politikas dokumentu analīze,

ļaujot lasītājiem veidot secinājumus par konkrētām iniciatīvām.”

Hanovs nonācis pie secinājuma, ka nepieciešams: „Veicināt mazākumtautību pārstāvju aktīvu līdzdalību pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesos, definēt publiskajā telpā kopienas vajadzības, izmantot iespējas sniegt atzinumus, viedokļus, piedalīties publiskajās apspriešanās. Piedāvāt pašvaldības struktūrām piedalīties tādās NVO aktivitātēs, kas sekmētu mazākumtautību pilsoņu skaita palielināšanos un tādējādi aktīvu iesaisti pašvaldības politikas procesā un tiešajos demokrātijas procesos.”

Projekta un lauku dzīves iztirzājuma kodolu veido trīs sociālantropologu pētījumi, proti, Agneses Cimdiņas „Saimniekošanas un uzņēmējdarbības prakses Latvijas laukos”, Ievas Raubiško „Ētisku priekšstatu veidošanās un tiem atbilstošas prakses Latvijas laukos” un Daces Dzenovskas „Viensētnieki” un „migranti”: Latvijas lauku iedzīvotāju mobilitātes prakses”. Visas trīs pētnieces ir veikušas ilglaicīgus un intensīvus līdzdalīgus novērojumus un dziļās intervijas, apjomīgu sekundāras literatūras analīzi, ko Dzenovska vēl papildinājusi ar lauku iedzīvotāju mobilitātes prakšu iezīmēšanu vēsturiskā un mūsdienīgā skatījumā, izmantojot arhīvu materiālus.

(Turpinājums sekos)

(Turpināts no Nr. 4)

Aleksandrs Gārša

Skolā jāiet, jāmacās Atmiņu stāsts

Nezin kāpēc biju iemīlojis ēdamistabu. Kad kļuva mazliet vecāks, tad pēc vecāku viesībām otrā rītā steidzot uz ēdamgaldū un nogaršoju spēcīgu dzērienu pārpaliekas atstātajās glāzītēs. Sevišķi man patika oranžu krāsas dzēriens no pudeles ar maziem kvadrātiņveidīgiem stikla izciļņiem uz tās apaļās, koniskās virsmas. Pudele augšgalā bija šaurāka. Vēlākos gados, kad atnāca draudziņi, nomēģinājām līdzīgu pudeļu saturu un atlikumu pudelēs atšķaidījām ar ūdeni, lai nemainītos dzēriena līmenis. Patika arī baltais, nejauki kodīgais šķidrums no interesanta izskata pudeles, kuŗas etiķeti greznoja dūšīgs, pinkains bullis. Pudelē iekšā vienmēr nez kāpēc bija arī kāda lauku smilga. Uzraksts uz tās bija „Zubrovka”.

Šajos nedarbos netiku pieķerts, un tos varēja slepus piekopt, kad aukle bija citādi nodarbināta.

Jā, vēl es priecājos, ka par labu uzvedību svētdienās tēvs mani veda uz *Splendid Palace* kino Elizabetes ielā noskatīties zīmētās bērnu filmiņas, kas man ārkārtīgi patika. Par nelaimi, bieži kaut kā „apgrēkojos”, un tāpēc tas notika pareti.

Visnepatikamākais atgadījums šajā manas dzīves posmā atkal bija saistīts ar to pašu ēdamistabu. Tajā bija centrālā apkure, un pie katra apkures ķermeņa bija piekārtas māla tvertnes, kuŗas regulāri uzpildīja ar ūdeni. Tas pamazām ar siltumu izgaroja, padarot gaisu mitrāku un it kā veselīgāku. Mātei pēc saviem ci-

tiem bērnu ārstes pienākumiem vēlā pēcpusdienā un pievakarē dzīvokļa lielais ieejas koridors pārvērtās uzgaidāmā telpā, kuŗu pildīja sasirguši dažāda vecuma bērni. Tur es nedrīkstēju iet. Par nelaimi, bērni bieži un ilgstoši aizņēma dzīvokļa vienīgo tualeti. Kad prasība kļuva neatvairāma, kaunējos runāt ar aukli, jo tā piedāvāja podiņu, kas manā vecumā šķita apvainojoši. Sākumā tā nu problēmu atrisināju, palīdzot apūdeņot dažus no lielajiem puķu podiem ēdamistabas vienā galā. Tēvs bija lepns uz savu istabas „ziemas dārzu”. Par nelaimi, pāris palmiņu nez kāpēc sāka dzeltēt. Baidījies, ka būs „ziepes”, tāpēc meklēju citu izkārtojumu. Atklāju, ka dažās pie centrālā apkures ķermeņa malām piekārtajās māla tvertnītēs ūdens līmenis ir krietni krities. Tāpēc nolēmu to pacelt, atrisinot savu problēmu. Diemžēl, centrālēm darbojoties, ūdens sāka nelabi smirdēt. Tomēr brīnījos, kā tēvs to savienoja ar manu nedarbu. Viņam tad arī ienāca prātā, kāpēc dažas no viņa puķēm sākušas nikuļot. Rezultāts atkal bija gaŗa stāvēšana kaktā. Mēģināju apsēsties, bet tēvs mani pieķēra un soda laiku dubultoja. Vēlī māte sūdzējās, ka tas taču bērnam bojājot veselību!

Visam tam pienāca gals Baigajā gadā, kad pēkšņi sabruka visa mana bērna pasaule. Nepriecājos, pat ka vairs nebija jāiet uz vācu bērnudārzu.

Māte dabūja strādāt vēl smagāk ārpus mājām. Pacientiņi vairs gaŗā koridorā nesēdēja, jo

privātprakse viņai bija jāizbeidz, tāpat kā tēvam advokāta darbs. Mātes kabinetā un tēva darba istabā padomju okupanti iemitināja svešu ģimeni, kas ar mums dalīja mūsu virtuvi, vannas istabu un tualeti. Tēvs zaudēja arī savu Sarkanā Krusta darbu.

Tēvs no skolas sola Cēsīs bija pieteicies cīnīties Latvijas Brīvības cīņās. Pie Abrenes uz latviešu bruņu vilciena viņu - kareivi

smagi ievainoja kaklā un, cik saprotu, pēc atveseļošanās piedalīja kādai apsardzības rotai Gulbenē. Pēc kaŗa viņš Cēsīs pat beidza ģimnaziju un tad, uzstrādājoties augstā amatā Latvijas Sarkanā Krusta milzu organizācijā, bija paralēli lēnā gaŗā izstudējis tieslietas. Tas viss nu austrumu okupantu dēļ bija „vējā”. Par laimi, viens tēva brāļens viņam varēja izkārtot grā-

matveŗa darbu kādā ādas fabriņā Kundziņsalā. Kā tūkstošiem citu latviešu, viņš bija iekļuvis okupantu čekas aizvada mo sarakstā. Atceros, ka sēdēju uz kaltētiem zirņiem, drēbēm un Dievs vien zina ar ko vēl papildītiem maisiņiem vecāku guļamistabas stūrī.

No aizveŗanas izvairīties tēvam palīdzēja kāds viņa kādreizējais skolas biedrs, kuŗš 1919. gadā bija aizmucis komunistiem līdzī. Atceros, ka viņš, tēvu apmeklējot, bija atnesis gaŗsīgu ananāsu konservus, kuŗus, būdams „partijnieks”, bija varējis iegādāties.

Kā tēvs no aizveŗanas izglābās, ir cits stāsts citai reizei.

Atceros vēl, ka vecāki un visi viņu draugi un arī vienkāŗši latviešu cilvēki staigāja apkārt gaŗiem ģimījiem. Smaidī no cilvēku sejām bija zuduŗi. Prieka un smieklu skaņas nedzirdēja. Toties lejā pa Tērbatas ielu gaŗ manas istabas logu pa kaltajiem akmeņiem dunoŗa solī marŗēja bezgaumīgi tērtas padomju armijas daŗas ar savādām pulķainām cepurēm, bļaudami „za Stālina, za Leņina, za roģinu”.

Toreiz vienā vien 14. jūnijā naktī zaudēju vairākus labus draudzīņus, ar kuŗiem biju smilŗu kastēs spēlējies. Vecāku tuvu draugu un radu pulks saruka gandrīz par pusi.

Vācu okupācijai nomainot padomju okupāciju, vismaz atguvām visu dzīvokli un tēvs darbu advokātūrā un Sarkanā Krusta pēctecī – „Tautas Palīdzībā”, kuŗa veica Sarkanā Krusta agrākās funkcijas. Gaŗais dzīvokļa koridors atkal vakaros pildījās ar slimiem bērniņiem, mātes pacientiņiem.

(Turpinājums sekos)

Divi mūži

*Miķelis Bērziņš, *Manas dzīves apraksts*, „Dienas Grāmata”, 2012.g., 255 lpp.

*Viktors Straubs, *Neziņas gadi*, „Laika Grāmata”, 2012.g., 196 lpp.

Katram jau būs savi motīvi jebkuŗā brīdī izvēlēties tieši kādu noteiktu un ne citādu lasāmvielu. Brīvdienās, kad visvairāk laika lasīt, bieži izvēlos kaut ko brīvdienu raksturam un gadalaikam piemērotu. 2012. gada Ziemsvētkos izvēlējos apgāda „Klints” izdoto vācu teologa Gerda Teisena brošēto grāmatu **Galilieša ēna – Stāsts par Jēzu un viņa laiku**. Gribējās tekstu, kas ticības dzīvi celtu un pacilātu, bet akadēmiskā teoloģijas zinātne nereti panāk pretējo. Mācītais vīrs, piemēram, skaidro, ka „lēģenda” par Jēzus staigāšanu pa ūdens virsu izplatījusies tāpēc, ka Jēzus bijis ļoti mobils, brīžiem uzpeldēdams vienā vietā un īsi pēc tam jau citā, un kā gan šo kustīgumu izskaidrot citādi kā vien ar viņa prasmi pārvietoties pāri Galilejas ezeram kājām? Vai centieni ticības dzīves noslēpumus un brīnumus skaidrot racionāli mūsdienās neizskatās jau drusku noguruši?

Turpretim ar grāmatu izvēli 2012./2013. gadu mijai trāpīju desmitniekā. Gadu mija ir laiks atskatīties uz reiz bijušo, vistiešāk jau, protams, uz aizejošo gadu, un kāpēc gan nepalasi divu vecu vīru atmiņas par viņu aizejošo mūžu?

Ka Miķelis Bērziņš (1900-1988) rakstis bez mazākās samākslotības, rāda viņa grāmatas pavisam nepretenciozais virsraksts – **Manas dzīves apraksts**. Tiešumā un rāmumā tas var mēroties ar Reiņa Kaudzītes virsrakstu **Domu izteikumi**. Bērziņš dzimis Kuldīgas pusē, izmācījies par mežkopi un meža tehniķi un pirms nonākšanas uz 10 gadiem padomju lēģerī 17 gadus strādājis par mežzinī Vidzemē. Savu dzīves aprakstu Bērziņš uzrakstījis ap 1983. gadu, un tas toreiz bijis domāts tikai kā ģimenei un tuvākam radu pulkam lasāms manuskripts. Uzskatīdama stāstu par pietiekami zīmīgu un interesantu, par tā nodošanu atklātībai turpat gadsimta ceturksni pēc Bērziņa nāves izšķirusies viņa radu saime.

Bērziņa stāstījumu pievilcīgu padara viņa atklātība un izturēta vairišanās no sevis paša gloriificēšanas. Šeit teksta paraugs: „Laulības dzīve mums nebija diez cik saskanīga, mēs bieži strīdējāmies un nevarējām saprasties. Varbūt mans raksturs vainīgs vai abu, to man grūti spriest. Jutos kā cietumā un nospīstā garastāvoklī, brīvāk jutos, kad atrados draugu sabiedrībā pilsētas klubā vai citur, kur ielaidām pa ogai. Tā nu iznāca, ka reizi mēnesī biju pamatīgi iekītijs.” (90. lpp.)

Rakstītāja pamata nostāju pret apkārtni, pasauli, notikumiem ar viņu varētu izteikt vārdiem „kritiska labestība”. Citiem vārdiem, Bērziņa prāta dispozīcija ir pamatā labestīga, tomēr šī labestība neliek viņa vērojumiem kļūt naīviem. Viņam patīk teikumi, kuŗu otra puse pirmās puses efektu padara maigāku, piemēram, – „Pēc mana skata, Ulmanis nebija ļauns, bet godkārigs gan.” (99.)

„Sargi (pirms sēdināšanas deportējamo vilcienā – E.S.) nebija ļauni, tikai negribēja vai nedrīks-

tēja ar mums ielaisties sarunās.” (127.)

Bērziņa grāmatas visa otra puse stāsta par dzīvi padomju lēģeros. Rakstītājs stāsta tēlaini, atceras visu notikušo šķietami precīzi un sagādā ar skumju interesi lasāmu vielu pat tiem, kas par Sibīriju itin visu jau it kā zina. Viņš atstāsta pieredzēto un notikušo, bet vairās no plašas uzskatu paušanas un vērtēšanas, tad jau drīzāk ļauj vērtēt citiem. Vecāki vīri, kas bijuši cara laika katordznieki, stāstījuši, ka cara katorgas daudzējādā ziņā bijušas mazāk ļaunas par padomju lēģeriem.

Dzīves apraksts Bērziņam beidzas ar atbrīvošanu no lēģera. Līdz mūža galam viņam tad vēl bija palikuši 33 gadi, bet par tiem grāmatas izskanē dažus vārdus pastāstījuši tikai radi, grāmatas sagatavotāji iespēšanai. Ja atļauta maza piezīme iz personiskās sfairas, Miķelis Bērziņš iznāk man tāls, tāls radnieks: viņš ir bijis manas sievas tēva brāļa sievas brālis. Rads paliek rads, un kālab par rada darbu ko labu nepastāstīt, ja tas netiek darīts radniecības dēļ?!

Miķeļa Bērziņa grāmata ir viņa vienīgā, bet 1918. gadā dzimušā ārsta Viktora Strauba **Neziņas gadiem** ir divas priekšteces. Pirmajā grāmatā, ko 2001. gadā izdeva grāmatnieks Hirsheits, stāstīts par notikumiem autora bērībā un jaunībā brīvajā Latvijā, bet nākamajā, 2003. gadā izdotajā, attēloti Otrā pasaules kara gadi. Pašlaik aplūkojamā trešā grāmata – **Neziņas gadi** attēlo notikumus Putlosas un Cēdelgomas gūstekņu nometnēs, dzīvi pēcra gados Vācijas bēgļu nometnēs un beigās gatavošanos izceļošanai uz ASV. Kaut autors sasniedzis jau cienījamus mūža gadus, viņš grāmatas epilogā sola vēl divus citus sējumus. Tad nu gan dzīve būs aprakstīta pamatīgi!

Neziņas gadi ir viena no tām grāmatām, kas iesākas gausi vai pat gurdeni, bet kas kļūst arvien spirtāka, autoram atraisoties un lasītājam autoru arvien labāk iepazīstot un viņa iejūtoties. Pirmajās 20 lappusēs lielu jēgu nevar saskatīt iepriekšējo divu grāmatu konspektīvā atstāstījumā. Arī vēlāk gadās ūdeņainas rindkopas, kur Straubs atkārtoti visiem jau labi zināmas politiskas vai militāras situācijas vai trafaretas gūstekņu izjūtas: „Pienāca Ziemsvētki, bet svētku prieka nebija! Jutos drīzāk nospīests. Prātā nāca senās, skaistās un priecīgās svētku dienas. Reizē atmodās skumjas par dzimtenē palikušo tuvinieku nezināmo likteni. ... Klusībā ... cerēju, ka Jaunais gads būs labāks...” - un tā joprojām, 63 lpp. Tādās vietās lasītāja acis un prāts prasās pēc kaut kā drusku oriģinālāka, kaut vai īpata un – iespējams – acgārna, kā Miķeļa Bērziņa uzskats, ka deportējamo sargi vai vismaz tie, kas sargāja viņu, nav bijuši ļauni.

Ar laiku Viktors Straubs tomēr atklājas kā cilvēks ar labu humora izjūtu. Viņš pastāsta, kā angļu virsnieki viņa kolēģas Dr. Andreja Upīša uzvārdu izrunājuši kā Jupaitis. Kāds seržants,

runājot ar gūstekņiem, arvien lie-tojis vienu un to pašu lamu vārdu, tāpēc latviešu kaŗavīri, nezinādami seržanta isto vārdu, viņu attiecīgi nokristījuši par Fakinu. Par lielo tautu šovinismu un pārākuma apziņu labāk nekā jebkuŗš vispārīnājums vai uzbudināta errošanās izsaka anekdotisks atgadījums:

„Kādreiz ceļā uz Alterfrādi man pievienojās vīrs, kuŗš gāja tajā pašā virzienā, un uzsāka sarunu. Viņš runāja visai neparastiem teikumiem, kā: „Was du machen? Wo du gehen?” Darbības vārdus viņš vienmēr lietoja infinitīva formā. Vispirms noprasīju, no kurienes viņš šeit ieradies, ka runā tādā veidā. Uzzināju, ka viņš bija Tensfeldes pienotavas vadītājs, bija turpat piedzimis un arī uzaudzis. Kad jautāju, kādēļ tad viņš tik savādi runā, viņš man atbildēja, ka viņš iemanījies tā runāt ar ārzemniekiem, lai tie viņu labāk saprastu.” (74.-75.)

Jauki ir daži anekdoti iz ārstu dzīves 92.-94. lappusē. Dzēlīgs ir dažs labs „dipišu” mentalitātes raksturojums, piemēram, –

„Kāda kundze, kuŗas ģimenei tiešām nekā netrūka, kādreiz, kad kāds bijušais leģionārs bija saņēmis vairākus drēbju gabalus, bija teikusi: „Es jau nesūdzos, ka man neko neiedeva, bet man netik, ka viņam iedeva par daudz.”” (97.)

Cita stipra puse Strauba atmiņām ir viņa daudzu personu vārdu pieminēšana. Tie nav tikai sabiedrībā plaši pazīstamu literātu (Aivars un Vallija Ruņģi, Jānis Rudzītis) vārdi, gleznotāja Juŗa Soikana vārds vai mūzikas krīva Jāzepa Vītola vārds. Nosaukti ir daudzu mazāk spilgtu personu vārdi, kuŗiem tomēr bijušās trimdas vecākās paaudzes saimē gadīsies kādi, kas viņus pazīs. Ja atkal atļauta personiskā nots, prieku man sagādāja teikums: „Oldenburgā bija apmetusies... Cēsu ārste Ozoliņa-Petrova ar savu vīru un māsu Beāti.” Vēlāk Austrālijā Dr. Petrova pārstudēja par zobārsti un ilgu gadu lāpīja man zobus, neprecētajai Beātei veicot māsiņas lomu.

Sajūsmināja Špakenbergas (Strauba rakstībā – Spākenbergas) nometnes un tur mītošo cilvēku apraksts un vārdi. Pavadiju Špakenbergā četras savas bērības gadus un vairākus no viņa minētajiem vēl labi atceros. Ieraugot sava skolotāja, pulkveŗa Roberta Oša, mācītāju Kuŗila un Šēfera, dziedones Mērijas Sakses, farmaceites Mauŗes kundzes un vēl citu vārdus, jutos kā pārcelts citā laikmetā un citā pasaulē. 141.-148. lappusē lasot, sajutu Dr. Straubā vismaz tādu pašu „radnieku” kā Miķeli Bērziņu: kaut Straubu neatceros un kaut viņš par mani bija gadus divdesmit vecāks, esam tomēr reiz stāigājuši tais pašās ielās, mituši kādā no viņa labi aprakstītajām vienveida ēkām. Bet tāds jau ir grāmatu uzdevums – aiznest lasītāju citā laikmetā un citā pasaulē, vai tie būtu Staļina laika mežonīgie Austrumi vai cilvēciskākie, tomēr ne gluŗi neproblēmatiskie Rietumi.

Eduards Silkalns

LATVIEŠU NOZĪMĪGĀKO NOTIKUMU KALENDĀRS 2013

FEBRUĀRIS

19. februāris – Lielās Mūzikas balvas pasniegšanas sarīkojums Latvijas Nacionālajā operā. Vairāk www.muzikasbalva.lv
23. februāris - 24. februāris – Nedēļas nogales skolotāju kursi Bredfordā, Lielbritānijā. Rīko LNPL. Vairāk www.lnpl.org.uk
26. februāris - 3. marts – LELBAs Draudžu dienas Floridā. Vairāk www.lelba.org

MARTS

2. marts – „Bērnū žūrijas” nobeigums. Lielā lasīšanas skola – videotilts ar Briseles skolu Ķīpsalā, Rīga-Brisele, Beļģija. Vairāk www.km.gov.lv
15. marts - 17. marts – ASV skolotāju konference Gaŗezerā, Mičiganā. Rīko ALA. Vairāk www.alausa.org
16. marts – Balvas pasniegšana veiksmīgākajam latviešu uzņēmējam Lielbritānijā. Northemptonā, Lielbritānija. Rīko Anglo-Baltic News
21. marts - 26. marts – Piektais Starptautiskais R. Blaumaņa festivāls Valmieras teātrī
23. marts – Izrāde „Sprīdītis” Bredfordā, Lielbritānijā. Rīko „Latvijas koncerti”
24. marts – Izrāde „Sprīdītis” Londonā, Lielbritānijā. Rīko „Latvijas koncerti”
25. marts – Deportāciju atceres dienai veltīts koncerts Omskas latviešiem Omskā, Krievijā. Rīko „Latvijas koncerti”

APRĪLIS

13. aprīlis – Izrāde „Sprīdītis” Dublinā, Īrijā. Rīko „Latvijas koncerti”
14. aprīlis – Izrāde „Sprīdītis” Limerikā, Īrijā. Rīko „Latvijas koncerti”
19. aprīlī – Izrāde „Pasakas par ziediem” Stokholmā, Zviedrijā. Rīko „Latvijas koncerti”
20. aprīlī – Izrāde „Pasakas par ziediem” Gēteborgā, Zviedrijā. Rīko „Latvijas koncerti”
21. aprīlī – Izrāde „Pasakas par ziediem” Oslo, Norvēģijā. Rīko „Latvijas koncerti”

MAIJS

2. maijā – ASV latviešu organizāciju pieredzes apmaiņas seminārs. Vairāk www.alausa.org
3. maijs - 5. maijs – Amerikas latviešu apvienības (ALA) 62. kongress Sietlas priekšpilsētā Tukwillā. Vairāk www.alausa.org/lv/citi/alas-62-kongress-sietla-vasingtona/
4. maijs - 5. maijs – Latviešu kultūras dienas Īrijā. Rīko Latviešu nacionālā padome Īrijā. irijaslnp@gmail.com

JŪNIJS

4. jūnijs - 15. jūnijs – Rīgas Operas festivāls. Vairāk www.lno.lv
21. jūnijs - 22. jūnijs – Pasaules latviešu amatnieku saiets Valmierā. Vairāk www.macibucentrs.lv
21. jūnijs - 15. jūlijs – Cēsu Mākslas festivāls. Vairāk www.cesufestivals.lv

JŪLIJS

30. jūnijs - 7. jūlijs – XXV Vispārējie latviešu Dziesmu un XV Deju svētki Rīgā:
 29. jūnijā 11.00 kuŗu kuŗi LU aulā un Rīgas Latviešu biedrībā
 30. jūnijā 18.00 Dziesmu svētku atklāšana un virsdiriģentu/ virsvadītāju godināšana Dziesmu svētku parkā
 2. jūlijā 19.00 J. Vītola 150 gadu jubilejai veltīts koncerts LU aulā
 3. jūlijā 19.00 Vokāli simfoniskās mūzikas koncerts *Arēnā Rīga*
 19.00 Pūtēju orķestru koncerts Lielajā gildē
 4. jūlijā 18.00 Kokļu ansambļu koncerts Izstāžu centrā Ķīpsalā, zālē nr.2
 5. jūlijā 14.00 Deju lieluzvedums, 1. koncerts Daugavas stadionā
 22.00 Deju lieluzvedums, 2. koncerts Daugavas stadionā
 6. jūlijā 12.00 Deju lieluzvedums, 3. koncerts Daugavas stadionā
 17.00 Dižkoncerts Doma laukumā
 22.00 Deju lieluzvedums, 4. koncerts Daugavas stadionā
 7. jūlijā 10.00 Gājiens
 19.00 Nobeiguma koncerts „Līgo” Meŗaparka estrādē
 23.00 – 4.00 Sadziedāšanās nakts
1. jūlijs – Konferēce „Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai II”. Vairāk www.km.gov.lv
2. jūlijs - 4. jūlijs – Pasaules latviešu ekonomikas un inovācijas forums Rīgā. Vairāk <http://www.facebook.com/#!/events/385140-108232030/?fref=ts>
7. jūlijs - 14. jūlijs – 3x3 nometne Neretā, Latvija
21. jūlijs - 28. jūlijs – 3x3 nometne Alsungā, Latvija
21. jūlijs - 28. jūlijs – 3x3 nometne Anglijā
 Vairāk par nometnēm www.3x3.lv

Veidosim šo kalendāru kopā!

Ja vēlaties, lai par jūsu rīkoto notikumu uzzinātu aviŗu *Laiks* un *Brīvā Latvija* lasītāji un abu mājaslapu apmeklētāji, lūdzu, sūtiet informāciju uz Rīgas redakciju: redakcija@laiks.us, redakcija@brivalatvija.lv, fakss: +371 67326784, tālr.: +371 67326761

„Ulmanis ir kļūdījis – kā visi cilvēki”

Piebilde K. Streipa rakstam

Mūsu laikraksta 7. decembra numurā Kārlis Streips asi kritizē Kārli Ulmani par to, ka viņš bijis diktators un nav pretojies krievu iebrukumam Latvijā. Jau pirms Pirmā pasaules kara Ulmanis savās lekcijās vairāk runā par latviešu stāvokļa uzlabošanu nekā par lauksaimniecību. Un tāda ir viņa doma visu viņa mūžu.

Mūsu liberālais Vēlēšanu likums pieļāva Saeimā izveidoties 27 politiskām nosliecēm. Tas traucēja valdības darbību, un 15 mūsu pastāvēšanas gadus mums ir bijušas 18 valdības.

Kad Zemnieku savienība 1933. gadā ierosināja Saeimas reformas: visas tautas vēlētu prezidentu, paplašināt prezidenta tiesības un skaidri definēt Saeimas un valdības darbības robežas, Saeima ierosinājumu noraidīja.

Lielākie politiskie nogrupējumi bija Sociāldemokrāti un Zemnieku savienība. Sociāldemokrāti pārstāvēja strādniekus, un pie tās bija organizācija Strādnieku Sports un Sargs (SSS), ko tautā sauca par siseņiem. Tiem bija sava uniforma ar plecu siksnu, kas atgādināja militāro tērpu. Partija bija pret turīgāko slāni gandrīz naidīga un pēdējās Saeimas laikā „buržuju” klasē sāka ieskaitīt arī lauku saimniekus. Partijai bija arī savs laikraksts, kur par citām partijām un sevišķi par Zemnieku savienību vienmēr bija nicinoši raksti, un aizsargus tur sauca par „aizsargjančiem”.

Jau pāris gadu pirms apvērsuma laukos runāja, ka kaut kas notiks, jo cik ilgi tā var iet. Vai bija kādas aizdomas par apvērsumu vai tikai ilgas pēc labākas kārtības, nav zināms, bet ir iespējams, ka sociāldemokrāti kaut ko plānojuši. Un par to man ir personiskas atmiņas. Mēs, trīs „laucinieki”, gājām Jelgavas skolās un irējām kopīgu istabu. Un 1932. gada rudenī mūs kādi zēni uzaicināja iestāties SSS sporta pulciņā. Sākumā mēs par to smējāmies, bet mums bija tikai 16 gadi, un nezināmais vilināja, un viens no mums aicinājumu pieņēma. Tā viņš sāka apmeklēt sanāksmes un, protams, mums stāstīja, kas tur notiek. Sākumā runa bija tikai par politiku, bet drīz pārgāja uz tādu kā izvairīšanās vai muksanas un aizstāvēšanas treniņu. Un mums tas likās pat lieliski. Kad Ziemsvētku brīvdienās biju mājās un sāku stāstīt, ko Valdis dara un kā viņu māca, mājinieki par to satraucās. Kāpēc visai sešu zēnu grupai pirmajā sanāksmē mainīti vārdi? Valdi nosauca par Arvidu Apsi, un arī citiem zēniem bija koku uzvārdi. Vēlāk uzzinājām, ka tur ir arī puķu grupa. Kāpēc apmācības notiek privātos dzīvokļos un tikai pāris reižu katrā vietā, un kāpēc par sanākumiem paziņo tikai dienu iepriekš. Vēl vairāk jautājumu bija, kad ierunājos, ka apmācītājs minējis triku, kā var aizsargāties pret „aizsargjančiem”, spērot tiem pa kājām, kas esot ļoti sāpīgas un arī viegli lūstot,

un arī durot ar pirkstiem tiem acīs. Aizsargi parasti esot vecāki par policistiem, un, kamēr tie atjēgšoties, puikas varot viegli aizmukt. Un tad vēl bija tāds kā uzlabots bokss – sist, kur sāp, lai pretinieks sāpēs brīdi paliktu neaktīvs. Vingrinājumos mūsu draugs bija krietni apdauzīts, un viņam bija daudz zilumu. Un viņš apmācības pārtrauca, aizbildinoties, ka tās traucē mācīšanos. Nezinu, cik bija tādu pulciņu, bet nedomāju, ka tādi bija tikai Jelgavā un ka tāpēc baumām par socialistu apvērsumu ir kāds pamatojums.

Apvērsumu jau 1932. gadā plānojuši M. Skujenieks, J. Balodis un F. Cielēns, un vēl vairāki, bet tas palicis plānošanas stadijā. Tāds nolūks bijis arī dēkainim pulkvedim Ozolam, kas vēlāk kaņojis Spānijas pilsoņu karā sarkano pusē un vēlāk Francijā uzskatīts par krievu spiegu. Ir doma, ka pulkv. Ozols plānojis apvērsumu kādas kaimiņvalsts ierosmē.

Tagad, pēc tik daudziem gadiem, šķiet, ka Ulmaņa apvērsums bijusi viena no labākajām iespējām. To izdarīja otra lielākā Saeimas partija, kas pārstāvēja lauku iedzīvotājus, un tie bija 75% no Latvijas iedzīvotāju kopskaita. Tātad vairākums, kas ir viens no demokrātijas pamatlīkumiem. Iedzīvotāju labklājību nosaka ne jau valsts forma vien, bet gan tās likumi un iekšējā kārtība. Tā var būt laba demokrācija un arī nekārtīga demokrācija.

Vārds vien negarantē labus dzīves apstākļus. Tas pats attiecas arī uz diktatūrām.

Ko tad Ulmanis darīja citādi nekā Saeima? Pāris mēnešu pēc apvērsuma Jelgavā bija apgabala Dziesmu diena. Ulmanis tur runāja par rūpniecību, ko steidzīgi veicinās un, galvenais, gādās par cilvēkiem, kas stāv aiz mašīnām. Šo domu viņš atkārtoja pāris variācijās, un es to dzirdu vēl tagad. Valdības rūpes par cilvēkiem. Pēc tam runāja zemkopības ministrs, bet daudz isāk un tikai par lauksaimniecību. Jaunā valdība darbojās ātri un noteikti un jau jūlijā pieņēma izglītības likumu, par ko Saeimā cīņas bija noritējušas gadiem.

Samērā drīz sekoja iespēja valsts un varbūt arī pašvaldību ierēdņiem saņemt lētu aizdevumu savu parādu (vekšļu) samaksai veikalniekiem. Daudzi par to priecējās jo daži veikalnieki bija dižojušies, ka viņi ir nopirkuši latviešus. Tomēr liela daļa jauno uzlabojumu bija domāti lauciniekiem. Piemēram, labības iepirkšana noteiktās vietās un noteiktā laikā par noteiktu cenu. Šī cena bija krietni labāka, nekā to agrāk bija maksājuši vietējie uzpirceji – galvenokārt žīdi. Nu laucinieki zināja, cik viņi saņems, kad un tūlīt visu summu. Tā bija liela priekšrocība, kas ļāva zināmu nākotnes plānošanu. Drīz sekoja cūku (bēkona) un vēlāk arī liellopu iepirkšana. Laukus sasniedza arī veselības apdrošināšana. Turklāt lauku dzīvi ietekmēja mājturības kursi, kuņģos varēja mācīties gan par bērnu kopšanu, gan aušanu, virtuves mākslu vai galda klāšanu un viesību rīkošanu.

Tāpēc nav brīnums, ka laucinieki teica - tik labi laiki kā tagad (Ulmaņa laikā) nekad nav bijuši. Un varbūt tāpēc tā laika aicinājumiem bija tik labi panākumi: stādīsim kokus ceļmalās, kaimiņš kaimiņam, vai nebalto dienu nebūs, ja baltajās par tām domāsi.

Drīz iesāka Ķeguma būvi, un 1939. gadā elektrības tīkls jau sasniedza Valmieru, Cēsi, Jelgavu, Bausku. Un tas bija tikai sākums. Ir vēl daudz likumu vai ierosinājumu Ulmaņa valdīšanas posmā, kas ietekmēja visus iedzīvotājus. Izveidoja Latvijas vēstures institūtu, radīja Tēvzemes balvu (Ls 10 000), ko piešķīra par izciliem nopelniem, bija Draudzīgais aicinājums - atcerēties savu skolu, - tas rada lielu atsaucību, un to atceramies vēl tagad, un pēdējais ir 1938. gadā pieņemtais likums par studentu at-

balsta fondu. No tā studenti varēja aizņemties naudu, lai varētu studēt pilnu laiku. Līdz tam daudz studentu strādāja un studēja, studijas ievilkās daudzus gadus, un tās pabeidza jau pusmūžā. Tad nav brīnums, ka drīz šo likumu sāka saukt par „Ulmaņa jaunības likumu”.

Ulmanis gādāja par tautu kā labs saimnieks par savu saimi. Kad sākās Otrais pasaules karš, valdība pasludināja, ka Latvija būs neitrāla. Steidzīgi iepirka tos materiālus, kas grūtāk pieejami, un cerēja, ka neitrāla valsts karu pārdzīvos.

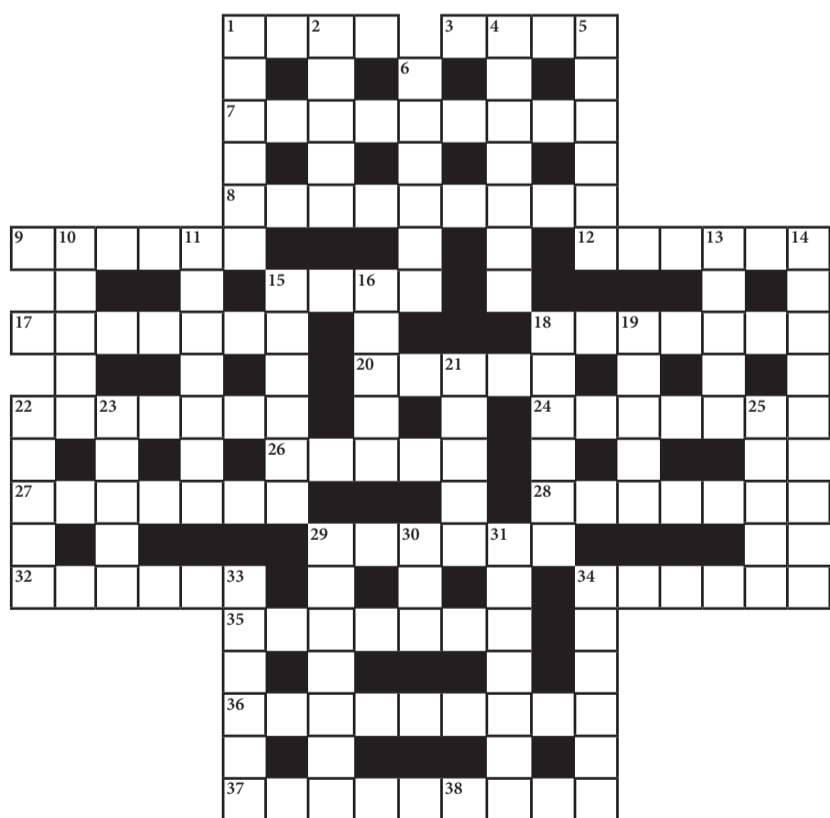
Un, lai sagatavotu tautu grūtībām, Ulmanis laikam 1939. gada sākumā teica isu runu – kaņģi būs, būs grūtības, centieties tām sagatavoties. Šī runa tautā radīja lielu satraukumu, un vēlāk vara centās tās ietekmi visādi mazināt. Satraukums turpinājās, kad vācieši tik ātri iekaroja Poliju. Anglija bija poļu sabiedrotā, bet avīzēs rakstīja tikai par mazu angļu aviācijas atbalstu. Tas arī mums nozīmēja, ka nekāda palīdzība no „rietumiem” mums nebūs. Šo situāciju izmantoja krievi un 1939. gada oktobrī visām Baltijas valstīm uzspieda līgumu par bazēm, un Latvijā uz tā pamata ieradās 30 000 krievu kaņģviru. Bija arī zināms, ka 1940. gada pavasarī krievi rīko lielus armijas manevrus pie mūsu robežas. Par tiem bija raksti kā mūsu, tā ārzemju laikrakstos. Krievi aizbildinājās, ka viņiem nav nekādu nolūku, tā ir tikai sagatavošanās varbūtējam ienaidnieka uzbrukumam. Un tad mūs 1940. gada jūnijā pārsteidza ultimāts 24 stundās atbildēt - ielaist armiju vai kaņģot. Mūsu miera laika armija bija ap 20 000 vīru. Tai laikā varbūt pat mazliet mazāk, jo iesaucamie bija dzimuši Pirmā pasaules kara laikā, kad dzimstība bija mazāka. Arī mūsu ieroči bija no Pirmā pasaules kara. Tātad būtu jācinās divās frontēs. Ar tiem, kas jau ir Latvijā, un iebrucējiem no austrumiem. Tad kāda jēga būtu pat simboliskai cīņai. Un tā būtu pārmērīgi augsta cena tikai par to vien, lai varētu teikt - mēs cīnījāmies. Un arī tā nav nekāda garantija, ka krievi savus apgalvojumus neturpinās.. Viņi ir melojuši agrāk un melo vēl šodien.

Ulmanis ir kļūdījis kā visi cilvēki. Viņš tomēr ir daudz darījis latviešu tautas labā. Tā neredzēšana, noliegšana vai nezināšana nedod tiesības viņu ignorēt vai pazemināt.

Kārlis Ķilkuts

Krustvārdu mīkla

Sastādījuši Daiga un Ilmārs Kalni (ASV)

mā noieto ceļu. 2. Auduma sloksne vai diegu vijums (apgaismošanas ierīcē). 4. Iegrimt tā, ka nevar izkļūt laukā. 5. No kokiem attīrītas šauras joslas mežā. 9. Ēst, dzert ar troksni. 10. Valsts Āzijā. 11. Apdzīvota vieta Apes novadā. 13. Sievietes vārds (aug.). 14. Atklāts; bez aplinkiem. 15. Ipašas sistēmas revolveris. 16. Pakāpeniski biežēt. 18. Dārgakmeņu masas mērvienība. 19. Krūšu kauli. 21. Tecēt, sūkties pa lāsei. 22. Dzimuzīme. 23. Tukšas vārpas. 25. Izvadīt no organisma (ikrus) – par zivīm. 29. Kakla mugurējā daļa. 30. Latviešu gleznotāja Svempa vārds. 31. Panākt, ka atnāk, atbrauc (pie kā, kur). 33. Ierīce metalla darbarīku asināšanai. 34. Kļūt sārtam.

Krustvārdu miklas (BL Nr. 4) atrisinājums

Līmeniski. 1. Kļava. 5. Neass. 8. Rasetne. 9. Latvija. 10. Rācenis. 12. Mols. 13. Faringīts. 14. Puma. 17. Spaskis. 19. Alabama. 21. Tikko. 23. Atellānas. 24. Barometrs. 26. Svāri. 27. Vinogas. 30. Liestes. 33. Līvs. 34. Palankīns. 35. Alpi. 38. Karatau. 39. Erotika. 40. Sastapt. 41. Abaks. 42. Efeja.

Stāteniski. 1. Katalpa. 2. Acis. 3. Ararats. 4. Semantika. 5. Nerātina. 6. Auca. 7. Santusa. 9. Lamas. 11. Skava. 15. Akvalangs. 16. Karameles. 18. Portluī. 20. Makrele. 21. Traps. 22. Okapi. 25. Marīnists. 27. Vēlāk. 28. Navarra. 29. Statuss. 30. Lancete. 31. Tallina. 32. Spika. 36. Etna. 37. Lote.

Līmeniski. 1. Koki rijā, uz kuriem žāvē labību. 3. Vispārināmais vietniekvārds. 7. Uzrakstītā veidā. 8. Slepna reliģiska ceremonija. 9. Cilvēku grupa, kas pauž negatīvu attieksmi pret kaut ko. 12. Tīt uz spoles. 15. Iegremdēties ūdenī ar visu ķermeni un galvu. 17. Noteiktā laika posmā veicama politiska darbība. 18. Slēgti četrriteņu rati cilvēku pārvadāšanai. 20. Ieapaļš vai gredzenveida darinājums (no virves). 22. Sekmīga

izvirzīšanās, popularitāte (darbā, sabiedriskā dzīvē). 24. Īss, dobjs troksnis. 26. No augu šķiedrām darināts. 27. Mazliet rūgts. 28. Ierīce maizes šķēļu grauздēšanai. 29. Aukstas; nelaipnas. 32. Darīt redzamu. 34. Parlamenta augšpalāta. 35. Ierīce nāves soda izpildīšanai. 36. Skaitot noteikt daudzumu. 37. Dzirdes organs. 38. Izbeigt (kādu darbību), apstāties.

Stāteniski. 1. Kustības īpašība, ko raksturo ar zināmā laika pos-

Lasiet tīmekli!

ASV latviešu
laikrakstu

LAIKS

www.laiks.us

DAUGAVAS VANAGU MĒNEŠRAKSTS

Top 2013. gada 1. numurs

Paldies tiem abonentiem, kas jau pasūtījuši DVM 2013. un pat 2014. gadam! Aicinām žurnālu pasūtīt arī draugiem, radiem un domubiedriem Latvijā. Īpaši pateicīgi būs sirmie leģionāri Tēvzemē. Pasūtīniet DVM arī savu dzimto novadu un skolu bibliotēkām. **Maksa abonentiem Latvijā \$22 USD jeb 11 lati.**

Abonementa likmes ir noteiktas zemei, kur dzīvo **saņēmējs**, nevis kur atrodas maksātājs, tā ļaujot kaut daļēji segt attiecīgos pasta izdevumus.

Likmes paliek šādas (\$-USD): **Amerikā - \$34,00; Anglijā \$32,00; Austrālijā - \$42,00; Kanadā \$39,00; Vācija/Zviedrijā u.c. Eiropas valstīs (Beļģija, Francija, Somija...) - \$30,00.**

Abonējiet DVM, nosūtot abonētāja vārdu, adresi un DVM abonementu samaksu DVM koordinātoriem/pārstāvjiem:

Anglijā - L. Ceriņš, 141 Boyer Street, Derby DE22 3TG, England. Tel: 01332 341 287.

Austrālijā - Gunta Vagare, 17 Tennyson Ave., Preston, Vic. 3072, Australia.

Tel: 613-9478-6461; e-pasts: vanagi@mira.net.

Latvijā - DV CV pārstāvība Latvijā, Mārstaļu ielā 5, Rīga, LV-1050, Latvija. e-pasts: dvcv1@inbox.lv; tel: +371 26003710.

Vācijā - Juris Pērkonis, Walter vom Rath Str., 33, 60320 Frankfurt, Germany. Vācijā abonēšanas maksa kārojama ar DV Vācijas valdi, Lettischer Fürsorgeverein, Postbank Hannover, Konto No. 81910307, BLZ 250-100-30.

Zviedrijā - Ilgvars Gūtmanis, Mellanvagen 7, Kallered S428 30, Sweden.

e-pasts: Ilgvars.0317951662@telia.com; tel: 46 31 795 1662.

ASV - Imants Kalniņš, 42 Hackensack St., Wood-Ridge, NJ 07075, USA

e-pasts: kimants@aol.com; tel: (201) 933-8234.

Kanadā - Skaidrīte Tērauds, 28 Deering Cresc., Toronto, ON

M2M 2A3, Canada. Tel. (416) 225-5534.

Piezīme: Ziedojumus DVM sūtīt DVM pārstāvjiem, kuŗus DVM koordinātorai vai DV zemju kasieŗi apvienos sūtījumam uz DV CV pārstāvību Latvijā (sk. par maksājumiem). Lūdzu atzīmēt, ka ziedojums ir "par DVM 2013. g.", un nosūtiet tos abonētāju koordinātoriem ar piezīmi "ziedojums DVM par 2013. g.". Lūdzu pievienot abonētāju sarakstus (vārdus/uzvārdus un adreses), kuŗus DVM koordinātorai apvienos nosūtīšanai uz DV CV pārstāvību.

NODIBINĀJUMS "DAUGAVAS VANAGU CENTRĀLĀS VALDES PĀRSTĀVNICĪBA LATVIJĀ" FONDS, Reģ. Nr. 40008004689; Konta Nr. LV02 UNLA 0001 0037 0041 2, AS "SEB BANKA"; SWIFT kods: UNLALV2X, Vecrīgas filiāle, Grēcinieku-9, Rīga, LV-1050 [Latvia]. Ar norādi: "Par DVM 2013.g.", pieminot arī DV zemi. Ja maksājumā par DVM ir arī iekļauti abonementi leģionāriem Latvijā, lūdzu atzīmēt, cik DVM kopijas ir domātas leģionāriem (\$22 USD par katru DVM 2013. g.).

Ja ir grūtības nosūtīt samaksu par DVM elektroniski, tad to var veikt, arī rakstot čekus uz Daces Rudzītis vārda, ar piezīmi „Par DVM”, un tos nosūtīt uz avīzes „Laiks” kantori 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA.

Atgādinām, ka, sākot ar š. g. 1. janvāri, DVM redaktore ir Līgita Kovtuna. (Viņa arī laikrakstu *Laiks* un *Brīvā Latvija* galvenā redaktore.)

Rakstus un paziņojumus, lūdzu, sūtīt uz Rīgas redakciju: Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV 1010, LATVIA

e-pasts - redakcija@laiks.us fakss - +371 67326784 tālr. - +371 67326761

Daugavas vanagi, sasauksimies, un lai mums veicas saglabāt DVM!

Apritēs trīsdesmit gadi

Šogad apritēs trīsdesmit gadi, kopš 1983. gada 15. decembrī notika politiskā tiesas prāva pret mūsu visu brīvības un tiesību cīnītāju Gunāru Astru. Rīgas ikdienā to atgādina pie Tieslietu ministrijas nama Brīvības bulvārī 34 piestiprinātā piemiņas plāksne ar citātu no Gunāra Astras *Pēdējā vārda*: „Mani šeit atvedusi mīlestība un cieņa pret manu tautu, kā arī varmācīgie pasākumi, kas vērsti uz manas tautas dvēseles noniecināšanu un noplicināšanu.”

Pazīstamais žurnālists Pauls Raudseps savukārt pauž pārlicību: „Katram Latvijas iedzīvotājam būtu jāzina par Gunāru Astru, kaut vai aiz cieņas pret viņa likteni un ticību brīvībai. Taču ne tikai tāpēc vien.”

Bet tā tas nenotiek. Vēl joprojām laika posms no 1950. gada beigām līdz Atmodas sākumam palicis kā balts plankums mūsu kopīgajā atmiņā. Vēsturniece Dr. hist. Daina Bleiere to jau 2005. gadā skaidroja: „Vēsturnieki nedarbojas vakuumā. Viņi ir daļa no sabiedrības un tieši vai netieši, apzināti vai neapzināti ietekmējas no sabiedrības intereses un pieprasījuma pētīt vienu vai otru periodu vai problēmu.”

Šķiet, to mainīt spēj tikai mūsu jaunās paaudzes viedoklis. Tāpēc Gunāra Astras piemiņas fonds sadarbibā ar Latvijas Nacionālo arhīvu, Latvijas Okupācijas muzeju, Pasaules brīvo latviešu apvienību un Eiropas Parlamenta Informācijas biroju Latvijā ir izsludinājis pētniecisko darbu konkursu: „Gunārs Astra un viņa līdzgaitnieku/laikabiedru loma Latvijas neatkarības atjaunošanā.”

Uzrunāta Latvijas studējošā saime un Latvijas jaunatne, 11. un 12. klašu skolēni. Darbu pieteikumu anketu iesūtīšana pagarināta - līdz 2013. gada 10. februārim.

Imants Balodis un Latvijas Daugavas Vanagu jauniešu pārstāve Laura Millere ar archīva "Bērzainē"

Pētījumu darbu iesūtīšana - līdz 2013. gada 31. martam.

Plašāku informāciju sniedz konkursa mājaslapa: www.pedejaisvards.lv, kuŗu kopš tās atvēršanas 2011. gadā ir apmeklējuši vairāk nekā četri tūkstoši interesentu.

Konkursa mērķis: sakopot un izdot rakstu krājumu, kas atspoguļotu latviešu tautas un Latvijas valsts idejai lojālu cittautiešu gājumu pretim Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanai. Šajā grāmatā ievietos arī konkursa dalībnieku labākos darbus.

Cerams, ka šādu grāmatu varēsīm izdot līdz 2013. gada 15. decembrim.

Imants Balodis,
Gunāra Astras piemiņas projekta vadītājs

SIA „MADONAS POLIGRAFISTIS”

ir pazīstama kā viena no

senākajām tipografijām Vidzemē.

Šodien esam kļuvuši par modernu plaša profila tipografiju – drukājam avīzes, veidlapas, brošūras, kalendārus. Pēdējos gados īpašu uzmanību pievēršam grāmatu ražošanai gan cietajos vākos, gan termolimētām grāmatām mikstajos vākos.

Tipografija nodrošina ar darbu Madonas pilsētas un tās rajona 70 iedzīvotājus. Mūsu galvenā prioritāte ir izpildīt to, kas apsolīts klientam.

Esam gandarīti, ka varam sadarboties arī ar laikraksta „Brīvā Latvija” redakciju!

Gaidīsim pasūtījumus arī no Jums!

Mūsu adrese:

Saieta laukums 2a, Madona, LV-4801, Tālr. +371 64822742

e-pasts: pasutijumi@madpol.lv

Rīgas klientu birojs:

Zemītāna 2b-110a, Rīga, LV-1012, Tālr. +371 67315026

e-pasts: madpolriga@madpol.lv

Brīvā Latvija reklāmas cenas Latvijā

Cena - Ls 0,80 par cm²
ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: LS 0,40 par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: LS 35,-

Pasta adrese:

Ausekļa iela 14 - 2

Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis "Straumēni", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniecība Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar 2010. gada 1. jūliju:
Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 65; 12 mēnešiem GBP 120. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši Kr 650,-; 12 mēneši Kr 1240,-. NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46 8214425. Administrācija: Vija Freimane, e-pasts: freimanis@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 143 eiro; 6 mēn. – 75 eiro; 3 mēn. – 40 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 eiro; 12 mēnešiem 130 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 90,-, 12 mēnešiem USD 170,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20, 12 mēnešiem Ls 34.

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā €3 par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) €45. Zviedrijā – 500 kr.
Komerciālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.
Iespējamais: SIA Madonas Poligrafists

MUMS RAKSTA

Paldies par Brīvo Latviju!

2012. gadā ar DV pārstāvības gādību vairākiem Latvijas Nacionālo kaŗavīru biedrības (LNKB) Vidzemes priekšpilsētas nodaļas biedriem tika dota iespēja bez maksas saņemt avīzi *Brīvā Latvija*.

Šī avīze ir ļoti interesanta, jo tajā publicētie fakti ne vienmēr ir uzzināmi Latvijā izdotajos laikrakstos. Arī *Brīvās Latvijas* patriotiskā ievirze ir simpātiska mūsu politiskajai nostājai.

Nodaļas biedru vārdā izsaku pateicību par *Brīvo Latviju* 2012.

gadā, un ar prieku lasīsim to arī turpmāk. Paldies laikraksta *Brīvā Latvija* veidotājiem!

Viktors Dvinskis,
LNKB Vidzemes priekšpilsētas nodaļas vadītājs

No redakcijas. Vēl daudzi Latvijas lasītāji, kas ir cienījamā pensijas vecumā un *BL* abonementu nevar atļauties, gaida mūsu avīzi.

Dāvāsim viņiem šo prieku! Abonementa maksa Latvijā - Ls 34,- par gadu.

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģeliskās draudzes nākamie dievkalpojumi notiks 17. februārī, 17. martā un 21. aprīlī.

ANGLIJA

“Straumēnu” Daugavas Vanagu fonda biedru pilnsapulce pirmdien, 18. februārī, plkst. 13 lielās mājas viesistabā. Lūdzam visus ierasties. Gaidīsim arī tos biedrus, kas novēlosies ne vairāk kā pusstundu. Kafija.

Londonas kopas vanadzēs ceps pankūkas otrdien, 12. februārī, plkst. 13. Ēšana DVF nama ēdamistabā, 72 Queensborough Terrace, London W2. Visi pankūku ēdēji būs sirsnīgi gaidīti. Ieeja par ziedojumiem.

Anglijas vanadžu salidojums notiks DVF namā Londonā – 72 Queensborough Ter. London W2 3SH 20. aprīlī, reģistrēšanās plkst. 10.30, atklāšana plkst. 11. Uz kopējo maltīti jāpiesakās līdz 1. aprīlim, zvanot 020 8679 0442 vai sūtīt e-pastu: maritagrunts@hotmail.com

Sarīkojumi Anglijas vidienē un ziemeļos:

15. februārī „Straumēnos”

Valentīndienas veltījuma ballīte kopā ar Olgu Rajecku, sākums plkst. 20. Maksa £ 15. Sīkāku informāciju meklēt: draugos.lv/domubiedros, www.latviesiem.co.uk, -ABN/pasakumi vai pa tālr.: 07985709913.

16. februārī Bradfordā

Sarīkojums “Nāciepazīties” plkst. 17.00-19.00. Maksa £10 un turpinājumā no plkst. 20.00 ballīte kopā ar Olgu Rajecku. Maksa £15. Sīkāku informāciju meklēt: draugos.lv/domubiedros, www.latviesiem.co.uk, -ABN/pasakumi vai pa tālr.: 07985709913

23. martā Bradfordā

Izrāde “Sprīdītis” bērniem pēcpusdienā. Sīkāka informācija pie Gitas pa tālr. 07768268524 vai Maris 07710743982.

Papildu informācija, zvanot pa tālr. 07985709913 Vineta vai 07710743982 Maris draugos.lv/domubiedros, www.latviesiem.co.uk, -ABN/pasakumi

DVF īpašumā „Straumēni” 2. februārī plkst. 19.30 Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā gadskārtējās sesijas koncertā pianists Reinis Zariņš spēlēs Vītola, Lista, Brāmsa un Rachmaņinova darbus. Visi laipni aicināti, ieeja par ziedojumiem.

DVF Notinghamas nodaļas biedru pilnsapulce notiks sestdien, 2. februārī, plkst. 16 nodaļas namā, 1a Standhill Rd., Carlton, Nottingham, NG4 1JL. Tālr.: 0115 987 8599. Ja noteiktā laikā nebūs ieradies statūtos paredzētais minimālais nodaļas biedru skaits, sapulce sāksies plkst. 16.30 un būs pilntiesīga, piedaloties jebkuram biedru skaitam.

DVF Londonas nodaļas valde sasauca biedru pilnsapulci 24. februārī. Reģistrēšanās plkst. 10.30, atklāšana plkst. 11 DVF nama kluba telpās, Queensborough Terrace, London W2 3SH. Nodaļas valde DIEVKALPOJUMI

VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Lesterā, Igaņu namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS, sestdien, 2. februārī, plkst. 14 dievkalpojums.

„Mūsmājas”, Priory Hill, Wols-

ton, Coventry, CV8 3ZF, svētdien, 24. februārī, plkst. 15 Ciešanu laika dievkalpojums.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māc. V. Vāvere

Mansfieldā, St. Peter's and St. Paul's Church, Mansfield, NG18 1AP, sestdien, 2. februārī, plkst. 11 dievkalpojums.

Derbijā, Chapel of St. Mary on the Bridge, Derby, DE1 3AT, svētdien, 3. februārī, plkst. 12. dievkalpojums.

Notinghamā, Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH, svētdien, 3. februārī, plkst. 15 dievkalpojums.

LĪDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Lidsā, 9 Alma Rd., LS6 2AH, Sv. Lūkas baznīcā, svētdien, 17. februārī, plkst. 14 dievkalpojums ar dievgaldu Ciešanu laikā.

MANČESTERAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, 10. februārī, plkst. 20 dievkalpojums ar dievgaldu.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, Vācu baznīcā, svētdien, 17. februārī, plkst. 10.30 dievkalpojums ar dievgaldu Ciešanu laikā.

Londonā, Sv. Annas un Sv. Agneses baznīcā, EC2V 7BX, svētdien, 10. februārī, plkst. 14 Epifānijas laika dievkalpojums ar dievgaldu - Mūsu Kunga apskaidrošanas diena. Svētdien, 24. februārī, plkst. 14 Ciešanu laika dievkalpojums.

Rovfantā Rovfantas dievnāmā, RH10 4NG, svētdien, 17. februārī, plkst. 11.30 Ciešanu laika dievkalpojums ar dievgaldu.

VĀCIJA

Ļoti cienījamās LCM biedres! Ļoti godājamie LCM biedri!

Saskaņā ar LCM valdes lēmumu sasaucu LCM biedru pilnsapulci LCM telpās 9. februārī plkst. 11 ar šādu darba kārtību:

1. Sapulces vadības vēlēšana
2. Darba kārtības pieņemšana
3. Iepriekšējās pilnsapulces protokola pieņemšana
4. LCM priekšsēža ziņojums
5. LCM priekšsēža vietnieka ziņojums
6. LCM lietvedes ziņojums
7. LCM kasiera ziņojums
8. LCM valdes locekļu ziņojumi
9. Revīzijas komisijas ziņojums
10. Budžeta pieņemšana 2013. gadam
11. Jaunās valdes vēlēšanas
12. Dažādi jautājumi

Lūdzu biedres un biedrus ierasties kuplā skaitā! Patiesā cieņā Dr. Einars Pells, priekšsēdis.

DIEVKALPOJUMI

Berlīnē latviešu ev. lut. draudzes dievkalpojums notiks svētdien, 10. februārī, plkst. 14 Paula Gerharda baznīcā (Paul-Gerhardt-Kirche), Wisbyer Str. 7, 10439 Berlin. Kalpos mācītājs Tālis Rēdmanis, ērgeliece Dr. Rudīte Līvmane. Dievkalpojuma laikā svētdienas skoliņa bērniem, vadītāja Anna Chen. Pēc dievkalpojuma sadraudzības brīdis baznīcas sānu jomā.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, Hohenzollernstr. 54, 24. februārī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galdā.

Bekhofas latv. baznīcā (Am

Beckhof 44) 3. februārī plkst. 14.30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59., 17. februārī plkst. 11 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērgelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Beļģijas Latviešu ev. lut. draudzes Epifānijas laika dievkalpojums notiks 3. februārī plkst. 14 Zviedru draudzes baznīcā, Eglise Suédoise, Ave des Gaulois 35, BE-1040 Bruxelles (pie Merode metro, netālu no Cinquantaire parka), kalpos prāvests Klāvs Bērziņš, pie ērgelēm Ivars Sprīngis. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Minsteres latviešu ev. lut. draudzes Epifānijas laika dievkalpojums notiks 10. februārī plkst. 10.30, LCM Salzmannstrasse 152, 48159 Münster, kalpos prāv. K. Bērziņš. Dievkalpojuma laikā bērniem svētdienas skolas nodarbības. Pēc dievkalpojuma kafijas galds ar līdzīgiem groziņiem.

Štutgartē, Vecās Pils kapellā, Schlosskirche, Am Schillerplatz, svētdien, 3. februārī, plkst. 15 paredzēts dievkalpojums latviešu un vācu valodā, ar dievgaldu. Arhibīskaps Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafiju senās sakristejas telpās.

ZVIEDRIJA

Vidusviedrijas ZLA nodaļa rīko tikšanos ar latviešu režisori Dzintru Geku 17. februārī plkst. 13 ZLA telpās, Wallingatan 34, 5 tr., divrju kods 8591. Sarunas par viņas darbību režijā, fragmenti no jaunās filmas “Kur palika tēvi”, par Vjatlaga un Soljamskas Gulaga nometnēm, kur 2011. un 2012. gadā kopā ar filmēšanas grupu bija aizbraukuši arī bijušie Sibīrijas bērni.

Gēteborgas latviešu Pensionāru biedrības tikšanās notiks “Folkpartiet” telpās! NEDRE KVARNBERGSGÅTAN 7 (atrodas “Vāstra Nordstan”), Gēteborgā:

23. februārī plkst. 13
23. martā plkst. 13
27. aprīlī plkst. 13
25. maijā plkst. 13

Jauni biedri laipni gaidīti! Valde DIEVKALPOJUMI

9. un 10. martā Gēteborgā Zviedrijas ev. lut. Draudžu SINODE

9. martā 12:00 – 13:30 DIEVKALPOJUMS, atbild Baznīcas pārvaldes mācītāji.

Gēteborgas Latviešu draudzes Lielās piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu 29. martā plkst. 14 Hāgas baznīcā. Prāveste Ieva Graufelde. Pie ērgelēm Peter Wāgsjō. Pēc dievkalpojuma draudzes kafija Hāgas draudzes telpās. Viesi, arī bērni, jaunieši, citi latviski runājošie, laipni lūgti un gaidīti. Ielūdz Gēteborgas ev. lut. draudzes namā. “Mierā un pašlīdībā jūs atrastu spēku.” Jes 30:15

Stokholmas Latviešu draudzes dievkalpojums Epifānijas laikā svētdien, 10. februārī, plkst. 14 Somu baznīcā (46. un 55. autobuss, Pils piestātne). Dievkalpojumu vadīs prāveste Ieva Graufelde, Ingrida Baumgarte pie ērgelēm. Visi sirsnīgi gaidīti! Pēc dievkalpojuma kafijas galds un draudzes pilnsapulce draudzes namā. “Saulē un vairogis ir Tas Kungs, mūsu Dievs.” Ps 84:12.

SPORTS SPORTS

Pasaules meistarsacīkstēs – augstā piektā vieta

Latvijas bobsleja divnieks Oskars Melbārdis/Daumants Dreiškens Šveicē, Sanktmoricas trasē, pasaules meistarsacīkstēs teicami veica pēdējo - ceturto braucienu, kas ļāva viņiem kopvērtējumā ieņemt augsto piekto vietu.

Latvijai tas ir labākais sasniegums pasaules meistarsacīkstēs divniekos pēdējos gados un viens no labākajiem sasniegumiem divniekos augstākā līmeņa sacensībās pēc valsts neatkarības atjaunošanas.

Melbārdis/Drejškens četru braucienu summā uzvarētājiem zaudēja 1,47 sekundes, bet no bronzas viņus šķīra 0,28 sekundes.

Otrs Latvijas divnieks – Oskars Ķibermanis/Raivis Zīrups četru braucienu summā ieņēma 18. vietu. Ķibermanis divnieks uzvarētājiem zaudēja 4,82 sekundes.

Haraldam Silovam – sudraba medaļa

ASV pilsētā Soltleiksitijā pasaules sprinta daudzciņas meis-

tarsacīkstēs ātrslidošanā Latvijas ātrslidotājs Haralds Silovs negaidīti ar šīs sezonas otro labāko rezultātu pasaulē izcīnījis otro vietu, kā arī sasniedzis jaunu Latvijas rekordu 1000 metru distancē. Sprinta daudzciņā sportisti veic divreiz 500 metru un divreiz 1000 metru distances.

Jaunais Latvijas rekords šajā distancē tagad ir 1 minūte 07,47 sekundes, par 0,4 sekundēm ātrāks par pērn sasniegto rekordu. Sacensību pirmās dienas 1000 m distancē Haralds zaudēja uzvarētājam nīderlandietim Heinam Otterspēram tikai 0,01 sekundi.

Četru distanču summā Silovs ieguva 138,515 punktus (arī jauns Latvijas rekords), kopvērtējumā ierindojoties 18. pozīcijā.

Silovs sportista karjēru uzsāka kā šorttrekists, bet neilgi pirms Vankuvas Olimpiskās spēļu sākuma arī ātrslidošanai un kļuva par pirmo sportistu, kas vienās olimpiskajās spēlēs startējis abās disciplīnās. Savukārt pirms pagājušās sezonas viņš pilnīgi pievērsās ātrslidošanai, gatavojoties 2014. gada Soču Olimpiskajām spēlēm.

P. Karlsons

Mūžībā aizgājis

JĀNIS KNOPS

Dzimis Liepājā 1921. gada 15. decembrī, miris Gēteborgā 2013. gada 9. janvārī

Sērās
dēls ar ģimeni
radi un draugi

Izvadīšana š.g. 8. februārī plkst. 13.30 Hāgas baznīcā Gēteborgā.

Pēc izvadīšanas visi laipni lūgti uz piemiņas brīdi baznīcas draudzes namā.

Lūdzam pieteikties, vēlākais, 5. februārī
Gillis Edman apbedīšanas birojā,
tālr.: 031-3554000.

DR. OLGA ZOFIJA NĀTRIŅA, DZ. ŠVARCS

* Naudītē 1921. gada 22. martā,
† Hamburgā 2013. gada 17. janvārī

Mīlestībā un pateicībā
Māra un Juris Mikuļi
Andris un Ivars
Pēteris Nātriņš
Māris

Klusi vārtus aizveriet,
Mīļi mani pavadiet.
Es šeit vairs neatnāksu
Jūsu durvis virināt....

Izvadīšana 2013. gada 28. janvārī plkst. 12.00
Alter Wandsbeker Friedhof, Kirchhofstr. 14, 22041 Hamburga